ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ССС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 274 (8181)
НОЯБРИИН
23
ПЯТНИЦА
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Үбэлэй спортивна сезон

Советскэ хүнүүдэй элүүр байхын тула, тэдэнэй дун- физкультура, спорт үргэ- дэлгэрүүлхын тула Ком- нистическэ парти, Советскэ вительство саг үргэлжэ ан- алаа табина. Энээнэй ашаар най орондо физическэ куль- а үнэхөөрөө арад зоной, гү- эй хэрэг болоо.

Зургаадахи табанжэлдэ ма- оронд о физическэ культу- болон спортые саашадань жөөхэ, илангаяа hурагшад, уушуулай дунда энэ хэрэ- үргэнөөр ябуулха гэжэ ІСС-эй XX съезд зааhан бай-

Манай республикын физ- льтурна организацинууд энэ лдэ залуушуулай болон hу- шадай дунда физкультурна, алсалай-спортивна хүдэлмэ- ябуулжа, зарим тэды ам- лта туйлажа шадаа. Спор- р туйлагдаhан рекорднуудай олошоржо, спортивна мү- сөөнүүд бүри эмхитэйгээр эргэгдэдэг болоо. Үнгэрэгшэ даа городуудташье, хүдөө тагуудташье футболоор, хүн- атлетикээр, волейболоор, лоспортоор, мүн национальна ртоор олон зоной хабаадал- айгаар мүрысөөнүүд боло- н байна.

Бурят-Монголоймнай физ- льтурнигууд РСФСР-эй ба ССР-эй арадуудай Спарта- адада эдэбхитэйгээр хабаа- сажа, республикынгаа нэрэ дын түлөө тэмсэhэн юм. ФСР-эй арадуудай Спарта- адада манай республикын та спортсменүүд хабаадал- жа, hайн үрэ дүн туйлаhан йна. Тэдэнэй тоодо спорт- енүүд Воронцова, Шарипов, лтушникас, Кушнарева, ортын мастер **Николаев** ба сад оролсоно. Заиграйн ай- агай спорстменка Кушнаре- Советскэ Союз соо түрүү ури эзэлхын түлөө мүры- ндэ хабаадажа, 800 метрын илдаанда эрхим hайн ам- алта туйлаhанайнгаа түлөө удөөгэй залуушуулай дунда оветскэ Союзай чемпион гэ- ж хүндэтэ нэрээргэдэ хүр- hэн байна.

Гэбэшье, туйлаhан амжалта- уудаараа hанаагаа амараад, ашаа юумэ хэнгүй, миин уха болоо hаа тон таарам- агүй байна. Юуб гэхэдэ, ам- алта бүхэмнай саашадаа хүг- элтын шата боложо үгэхэ hотой гэжэ түрэл партимнай эсэн мэргэнээр hургадаг шуу.

Гадна, зарим тэды hайн үрэ ун туйлаашье hаа, республи- доторнай физкультура, спорт гжөөлгэдэ үшөөл олон ду- гдалнууд бии. Зунай спор- вна сезон юу харуулааб гэ- эдэ, тамаралгаар, мотоспор- оор, хүнгэн атлетикээр, буу- алгаар, тэрэшэлэн гимнасти- аар ехээр гээгдэжэ ябаhые- най элирүүлбэ.

Үбэлэй спортивна сезон хилбэ. Энэ үедэ спорт, физ- ультура үргэнөөр ябуулхын ула эмхидхэлэй хүдэлмэри айнаар табиха хэрэгтэй. Үбэ- эй сагта спортивна барилга- ууды е, тусхай инвентарь бэлдэхэ, тренерскэ, инструкторска хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн олохо шухала.

Аймагуудай физкультурын комитедүүд, республикын спортивна бүлгэмүүдэй Соведүүд, түбхын түрүүндэ Республиканска болон Улан-Удын городской физкультурна комитедүүд үбэлэй спортивна сезондо бэлдэхэ талаар мүртэй юумэ хээгүй байшоо. Жэшээнь, Улан-Удэдэ залуушуулай, hурагшадай наадаха мүльhэн каток, санануудай база мүнөөшье болотор бэлэн болоогүй, энээн тушаа хооhон хөөрэлдөөнhөө бэшэ бодото хүдэлмэри хэгдэнэгүй.

«Локомотив» (ПВЗ), «Динамо» ба бусад спортивна бүлгэмүүд урдахи жэлнүүдтэ ноябриин түрүүшын хахадта катогууд болон санануудай база бэлдэнхэй байдаг бэлэй. Иимэ ушарhаа үхибүүд, hурагшад, залуушуул аяар Сэлэнгын татуур ошожо, конькигаар тренировка хэхэ гү, али миин наадаха баатай болоно. Улан-Удэ городой санын база, мүн бүлгэмүүдэй базанууд үбэлэй спортивна сезонииe угтуулжа, инвентаряа бэлдээгүй, шэнэ коньки, санануудые худалдажа абаагүй, хүушануудаа заhаагүй байха юм.

Үбэлэй спортивна сезондо бэлэдхэл хүдөө нютагуудаар— аймагууд, колхозууд, МТС-үүд, hургуулинуудаар бүри хангалтагүйгөөр ябуулагдаhан байна. Илангаяа Заиграйн, Ториин, Иволгын, Сэлэнгын ба бусад аймагуудта спортсменүүдые хүмүүжүүлгэдэ, спортивна барилгануудые ба инвентарииe бэлэдхэлгэдэ анхарал огто табигданагүй. Физкультурын республиканска комитет, тэрээнэй түрүүлэгшэ нүхэр Санданов, «Урожай» гэжэ бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Иванов ба Удалов үбэлэй спортивна сезонииe хүдөө нютагуудта амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө бодото хэмжээ абанагүй шахуу, спортивна барилга ба инвентарьтай болгохо гэжэ оролдолго багаар гаргана.

Нютагуудтахи партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско организацинууд үбэлэй спортивна сезонииe амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө горьтойхон анхарал табиха зэргэтэй. Спортивна барилганууд—катогууд, урилдаха харгынууд, санын базанууд, үбэлдөө хүдэлхэ залнууд хаа хаанагүй гүйсэд бэлдэгдэхэ ёhотой. Спортсменүүд болон харагшадта аятай зохид арга байдал олгохо гээшэ шухала хэрэг болоно.

Мүнөө үбэл хараалагдаhан физкультурна олон тоото хэмжээ ябуулганууд үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдэхэ ёhотой. Аймагууд болон городуудай партийна, советскэ организацинууд физкультурнигууд болон спортсменүүдэй мэргэжэлые саашадань дээшэлүүлхэ, тэдэнэй дүй дүршэлые олоной дунда тарааха, физкультура, спортые үнэхөөрөө олониитын шэнжэтэй болгохо хэрэгтэ онсо анхарал табиха уялгатай.

Белоруссиин КП-гэй ЦК-дэ, Белорусска ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Хүдөө ажахын продуктнуудые болон түүхэй эд ехээр абадаг болохын ада Белорусска ССР-эй колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдэй хүдэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна болон комсомоль- организацинууд, советскэ ба хүдөө ажахын органууд ехэ хүдэлмэри гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, ССР Союзай Министрнүүдэй ханангяар тэмдэглэнэ. Республика hү, хартаабха, овощь, фрукт ын лёной үрэhэ бэлэдхэхэ ба худалдаха түсэбөө болзорhоонь урид гээ. 1956 ондо нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 98 мянган тонно hү, мянган тонно хартаабха гүрэндэ ехээр тушаагдаhан ба худалдагда- байна. Түсэбөөр хараалагдаhанhаа гадуур 170 центнер лёной эн бэлэдхэгдээ.

КПСС-эй Центральна Комитет болон СССР-эй Министрнүүдэй Со- болбол амжалта туйлаhантайнь дашарамдуулан Белорусска ССР-эй хознигуудые, совхозуудай ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдые, хүдөө ын, комсомольско хүдэлмэрилэгшэдые болон бүхы ажалшадые шалха зуураа, хүдөө ажахын бүхы продуктнуудые ехээр абадаг бо- тухай КПСС-эй XX съездын шиидхэбэриие бэелүүлхын түлөө саа- улам эршэмтэйгээр ажаллаха бэзэ гэжэ найдана.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ — **ССР СОЮЗАЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

КПСС-эй обкомдо, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

hү ехээр hааhанай түлөө КПСС-эй обкомой ба БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулха тухай

1955—1956 онуудай ажахын жэлдэ hү hаалгые дээшэлүүлхын түлөө МТС-үүд болон колхозуудай хоорондо дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обком болон БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ **тогтооно:**

hү ехээр hаахын түлөө мүрысөөндэ hайн амжалта туйлаhан эдэ МТС-үүд болон колхозуудта КПСС-эй обкомой ба Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулха:

нэгэдэхи зоноhоо:

Кяхтын аймагай **Погранична МТС-тэ** (КПСС-эй айкомой МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр Непомнящий, главна зоотехник нүхэр Артомонов). hү hаалгаяа доошолуулhан Ехэ-Куналейн МТС-hээ абаад, эдлүүриингээ газарай 100 гектар бүридэ 18,7 центнер hү абаhан, үнеэн бүриhөө 1069 килограмм hү hааhан ба hү hаалгаяа бүхыдэнь 84 процентээр дээшэлүүлhэн энэ МТС-тэ туг барюулагдаба.

Байкало-Кударын аймагай **Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо** (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Сычев, парторганизациинь секретарь нүхэр Белоусов, зоотехнигынь нүхэр Врорушин). Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал hү hаалгаяа дээшэлүүлхээ болижо, эдлүүриингээ газарай 100 гектар бүхэндэ hү багаар hаадаг болоhон Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозhоо абаад, hү hаалгаяа 20,6 процентээр дээшэлүүлhэн, эдлүүриингээ газарай 100 гектар бүхэндэ 114,4 центнер, үнеэн бүриhөө 1250 литр hү hааhан энэ колхоздо туг барюулагдаба.

хоёрдохи зоноhоо:

Заиграйн аймагай **Ново-Брянска МТС-тэ** (директорынь нүхэр Головков, главна зоотехнигынь нүхэр Воронин, партиин айкомой МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр Филиппов) hү багаар hаадаг болоhон Үшөөтэйн МТС-hээ абаад, hү hаалгаяа 65,1 процентээр дээшэлүүлhэн, үнеэн бүридэ 1188 килограмм, эдлүүриин газарай 100 га бүридэ 41,6 центнер hү hааhан энэ МТС-тэ туг барюулагдаба.

Зэдын аймагай **Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо** (түрүүлэгшэнь нүхэр Чимитов, парторганизациинь секретарь нүхэр Доржиев, зоотехнигынь нүхэр Шевлякова) урда абаhан тугыень үлөөхэ. Энэ колхоз hү hааха түсэбөө 127,5 процент дүүргэжэ, нёдондонойхидо орходоо 45,6 центнер ехэ hү hааhан гэхэ гү, али үнеэн бүридэ 1432 килограмм, 100 га бүридэ 53,8 центнер hү hааhан байна.

Үнгэрэгшэ жэлэйхитэйнь сасуулхада хэр ехэ, мүн үнеэн бүриhөө хэды шэнээн hү hааhыень харалсажа, КПСС-эй обкомой ба БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Улаан тугые hара бүхэндэ колхозууд болон МТС-үүдтэ дамжуулан үгэжэ байха шухала гэжэ тоолохо.

1955—1956 онуудай ажахын жэлдэ нооhо абахын түлөө дэлгэрhэн мүрысөөнэй дүнгүүдээр дамжуулгын Улаан туг барюулха тухай

Нооhо ехээр хайшалхын түлөө аймаг, колхоз, МТС-үүдэй хоорондо дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөнэй 1955—1956 онуудай ажахын жэлэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обком болон БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет нооhо ехээр хайшалhанайнь түлөө доро дурсагдаhан аймаг, МТС, колхозуудта БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг барюулха гэжэ **тогтообо:**

нэгэдэхи зоноhоо:

Кяхтын аймагта (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Модогоев А. У. аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Зинченко Н. П.). Энэ аймаг ноохо хайшалха түсэбөө 104,9 процент дүүргэхэтэйгээ хамта ноохо хайшалалгые жэл соо 24,6 процент ехэ болгоhон, мүн хонидойнгоо тоое 20,5 процентээр олошоруулhан байна.

Хонхолойн МТС-тэ (директорынь нүхэр Деньгин А. С., КПСС-эй айкомой МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр Цыбиков Ц. О., главна зоотехник нүхэр Тугаринов Ф. Ф.). Энэ МТС-эй харьяата колхозууд ноохо хайшалха түсэбөө 119,0 процент дүүргэхэтэйгээ хамта нёдондонойхидо оробол ноохо хайшалалгые 30,0 процент ехэ болгоо. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 71 килограмм ноохо хайшалаа, хонидой тоое 19,4 процентээр олошоруулаа, 100 эхэ хонин бүриhөө 92,4 хурьга абаа.

Зэдын аймагай **Молотовой нэрэмжэтэ** колхоздо (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Кавелин М. П., зоотехник нүхэр Камарь Н. М., парторганизациин секретарь нүхэр Бабушкин). Энэ колхоз 36,3 тонно ноохо гэхэ гү, али нёдондонойхиhоо 34 процент ехэ ноохо хайшалаа, 100 гектар бүридэ 197 килограмм ноохо абаа, ноохо худалдалгаhаа 1370,0 мянган түхэриг олзо оруулаа.

Эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 113,4 килограмм ноохо абаhан Сэлэнгын аймаг (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Баирбиликтуев Д. Ц., аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Титов В. И.), эдлүүриин газарай 100 га бүридэ 114 килограмм ноохо абаhан Селендумын МТС (директор нүхэр Завершнев, главна зоотехник нүхэр Фомин, КПСС-эй айкомой МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр Раднаев), эдлүүриин газарай 100 га бүридэ 128,9 килограмм ноохо абаhан Хориин аймагай «Пламя» колхоз ноохо абалгые ехэдхэхэ талаар hайн үрэ дүн туйлаhанайнгаа түлөө тэмдэглэгдэбэ.

хоёрдохи зоноhоо:

Социалистическэ мүрысөөнэй условидо хүшхэрөөгүй дээрэhээнь, мүн ноохо абалгаар бирагүй үрэ дүнгүүдтэй хадань, энэ зоныи район болон МТС-үүдтэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдабагүй.

Тарбагатайн аймагай **Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо** (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Беляев, парторганизациин секретарь нүхэр Зайцев) БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг барюулха. Энэ колхоз ноохо абаха түсэбөө 104,3 процент дүүргэхэтэйгээ хамта ноохо абалгые жэлэй туршада 21,4 процент ехэ болгоhон, эдлүүриин газарай 100 га бүридэ 114,7 килограмм ноохо абаhан байна.

Заиграйн аймагай **Калининай нэрэмжэтэ колхоз** (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Постников В. М., парторганизациин секретарь нүхэр Постников П. В.) ноохо абалгые ехэдхэхэ талаар hайнаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Гахайн мяха ехээр абахын түлөө мүрысөөнэй дүнгүүдээр дамжуулгын Улаан туг барюулха тухай

1955—1956 онуудта гахайн мяха ехээр абахын тула колхозууд, МТС-үүд болон аймагуудай хоорондо дэлгэрhэн мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обком болон БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ **тогтоогоо:**

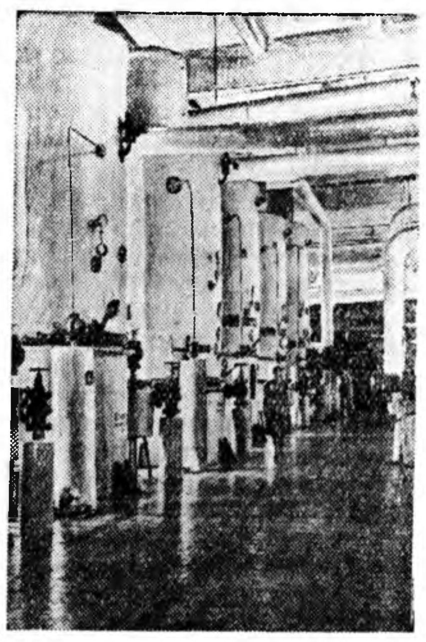
Гахайн мяха ехээр абахын түлөө дэлгэрhэн мүрысөөндэ hайн амжалта туйлагшадта КПСС-эй обкомой ба БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугые барюулха:

нэгэдэхи зоноhоо:

Кабанскын аймагта (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр И. М. Мирошниченко, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр А. Б. Воронов). Энэ аймаг эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 8,8 центнер мяха абаа, томо эмэ гахай бүриhөө 9,9 поршоонхо түлжүүлээ.

Кабанскын аймагай **«Коммунизм» колхоздо** (түрүүлэгшэнь нүхэр Дементьев, партийна организациинь секретарь нүхэр Шашин). Энэ колхоз эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 16,5 центнер гахайн мяха абаа, томо эхэ гахай бүриhөө 15 поршоонхо түлжүүлээ.

Хоёрдохи зонын аймагууд, МТС-үүд болон колхозуудай социалистическэ мүрысөөнэй условиие хүшхэрөөгүй, гахайн мяха багаар абаhан дээрэhээнь КПСС-эй обкомой ба БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугые энэ зонын колхозуудта үгэхэгүй.

Киргизскэ ССР. Чуйска гол газарай заводуудта сахар шаналгын үе эхилээ. Шэнэ-Троицко сахарна завод мүнөө жэлдэ хоёр миллион центнер сахарна свёкло буйлуулха юм. Энэнь 600 мянган центнерээр үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ ехэ байна. Тиигэжэ 270 мянган центнер сахар завод орондоо үгэхэ юм. Заводой ажал ехэтэй хүдэлмэри автоматизацилагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ууралтуулгын станциин хүдэлмэришэн А. Сенкевич автоматикын сигналнуудые ажаглан хаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Череповецкэ металлургнуудай амжалта

ВОЛОГДА, ноябриин 21. (ТАСС). Череповецкэ металлургнууд продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ программые мүнөөдэр дүүргээ. Жэлэй эхинhээ хойшо түсэбhөө гадуур 20 мянга шахуу тонно шэрэм хайлуулhан, арбан долоо мянга үлүүтэй тонно кокс, ехэ хэмжээнэй сульфат, бензол болон смола үйлэдбэрилhэн байна.

Түсэбhөө гадуур 175 эшелон нүүрhэ малтаба

ТУЛА, ноябриин 21. (ТАСС). «Щекинуголь» трестын горнягууд 11 hарынгаа программа дүүргээ. Жэлэй эхинhээ хойшо даабариhаа гадуур 175 эшелон нүүрhэ малтаба. Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал, нүүрhэ оньhон аргаар малтадаг ябадал энэ трестын предприятинуудта 2,7 дахин нэмээ.

«Тулауголь» комбинадай 11 шахта декабрь hарынгаа түсэбөөр ажаллажа байна. «Люминцевская» гэжэ 22-дохи, «Люминцевская» гэжэ 20-дохи, «Липковская» гэжэ 11-дэхи шахтануудай горнягууд жэлэйнгээ түсэб дүүргээ.

Түрүү леспромхоз

ТОМСК, ноябриин 21. (ТАСС). Лайска леспромхоз модо бэлэдхэлэй талаар область доторхи эгээн томо предприяти юм. Тэндэхи хүдэлмэришэд жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргээ. Түсэбhөө гадуур бэлэдхэгдэhэн түрүүшын хэдэн мянган кубометр модон доодо складуудта буулгагданхай. Леспромхоздо шэнэ технологи, ажалай түрүү арга методүүд жэл бүхэндэ амжалтатайгаар хэрэглэгдэдэг. Мастерска участогуудынь тусхай графигаар гурбадахи жэлээ ажаллажа байна. Модо таллуулдаг хамтадхамал звенонууд эмхидхэгдэнхэй. Тэрэнэй ашаар модо таллуулгын бүтээсэнь нэгэ хахад дахин нэмээ.

Тунгусовска тужын мастерска учатогайхид илангаяа hайнаар ажаллана.

Манай түрүүшүүл

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой hаалишан Цыжиб Чимитова, Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Батоцырен Базаров, энэ аймагай «Улаан Шулуутай» колхозой hаалишан Ц. Шагдарова, Курумканай аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша Д. Дондупов, Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой hаалишан Бальжит Цыбикова. **Е. Ринчиновагай** фото.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ПАРТИЙНА ЭХИН ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ҮҮРГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

(Железнодорожно районой партийна конференциһээ)

Энэ район Улан-Удэ городой промышленна эгээн ехэ районинь юм. Район соохи түмэр замай транспортда, промышленна предприятинуудта, барилгын организацинуудта олон хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад ажалладаг. Тиимэһээ, КПСС-эй райкомой зүгһөө промышленна предприятинуудай хүдэлмэриие, партийна эхин организацинуудые хүтэлбэрилхэ асуудалда партийна конференци ехэ анхарал хандуулаа.

Тоосоото элидхэл хэһэн райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Ножкин**, тэрэшэлэн үгэ хэлэһэн делегадууд зургаадахи табанжэлэй түсэбые предприятинуудай амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлые коммунистнуудай толгойлжо байһан тухайда хэлэбэ. Районой промышленность үйлэдбэриингөө 10 һарын түсэбые 104,8 процент дүүргээ.

Конференциин делегадууд түрүү предприятинуудай зарим тэды амжалта туйлаһые тэмдэглэхэтээ хамта, предприятинуудай хүдэлмэридэ бии байһан ехэхэн дутагдалнуудые элирүүлээ. Район соохи ехэ предприятинууд болохо паровозо-вагонно, «Металлоширпотреб» заводууд, промкомбинат, «Керамик» артель гээгдэлдэ оронхой. Урдань мүрысөөндэ түрүүлжэ ябадаг байһан эдэ предприятинуудай мүнөө гээгдэлдэ ороһыень юугээр тайлбарилхаб? Энэ асуудалда делегат нүхэр **Шамсимухаммедов** тодорхой харюу үгөө. Партиин райком үйлэдбэриингөө программа дүүргэдэг предприятинуудай партийна эхин организациин хүдэлмэридэ анхаралаа багаар хандуулдаг зантай. Тиимэһээ туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарха ябадал тэдэ предприятинуудай хүдэлмэришэдэй дунда гарана. Райкомой хүдэлмэрилэгшэд саашадаа шиидхэгдэхэ асуудалнуудые өөһэдынгөө үүсхэлээр оройдоошье табяагүй, тэдээндээ партийна эхин организацинуудай анхаралые хандуулжа шадаагүй.

«Локомотив» газетын редактор, делегат нүхэр **Чебунин** иигэжэ мэдүүлбэ: ПВЗ-гэй парткомой олон шиидхэбэри гаргаад, тэдэнэй бодото дээрэнь бэелүүлдэггүйе һайн мэдэхэ байжа, райкомой хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө тодорхой хэмжээ абадаггүйнь гайхалтай юм. Заводой цехүүдтэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ үргэнөөр хэгдэнэ гэхын аргагүй. Үйлэдбэридэхи ехэ дутагдалнуудые элирүүлһэн статьянуудай газетын хуудаһанда толилогдоходонь парткомой зүгһөө тэрэ дары хэмжээн абтадаггүй байна.

Социалистическэ мүрысөөн ёһын тэдыдэ эмхидхэгдэнэ, тэдэ дутагдалнуудые усадхахын тула партийна организацинууд зохихо хэмжээ абадаггүй гэжэ паровозно депогой начальник нүхэр **Романенко** хэлэбэ.

Түмэр замай Улан-Удын отделениин ахалагша диспетчер нүхэр **Рязанов** партиин обкомой промышленность ба транспортын таһагай хүдэлмэриие шүүмжэлбэ.

— Отделениимнай түмэрзамшад ашаа шэрэхэ 10 һарынгаа түсэбые дүүргээ, тиигэбэшье, саашадаа гээгдэлдэ орожо магад байна. Ашаанай хооһон вагонуудые Ирхүүгэй түмэрзамшадай үсөөнөөр эльгээдэг дээрэһээ, ноябрь һара соо ашаа тээхэ түсэбнай дүүргэгдээгүй. Тиимэ хадань, партиин обкомой промышленность ба транспортын таһагые даагша нүхэр Левый Ирхүүгэй, Улан-Удын отделенинүүдэй хоорондо ашаанай хооһон вагонуудые зүбөөр хубаарилха хэмжээ дары абаха ёһотой байгаа.

Залуушуулай дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тухай милициин 2-дохи отделениин начальник нүхэр Будажабон хэлэбэ. Заводой цехүүдтэхи партийна, комсомольско организацинуудай секретарьнууд залуушуулай дунда ябуулагдаха хүмүүжүүлгын, политическэ хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр хандана. Залуушуулай хамтын байранuудта һайн журам байгуулха шухала гэбэ.

Конференци дээрэ үгэ хэлэһэн олон делегадууд гэр байрын ба культурна эмхи зургаануудай барилга үргэдхэхэ шухала гэжэ тэмдэглээ. Түмэр замай Улан-Удын отделениин харьяата ОРС-ын начальник нүхэр **Аржанов** городой ажалшадта зорюулжа хүдөө нютагуудһаа хартаабха, овощь бэлэдхэхэ талаар гараһан дутагдалнуудые дурдан шүүмжэлээ.

Железнодорожно райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Панов** ПВЗ-гэй зарим цехүүдэй хүдэлмэришэд өөһэдынгөө хүсөөр ерэхэ жэлдэ хоёр квартиратай 80 шахуу гэр бариха үүсхэл гаргаа гэбэ. РайОНО-е даагша нүхэр **Барсук** политехническэ һуралсалые һайжаруулхын тула һургуулинууд хоорондын тусхай мастерской, ПВЗ-дэ пионернүүдэй байшан бариха дурадхал оруулаа.

Делегат нүхэр **Шевченко** партиин райкомой тоосоото үе соо хэһэн хүдэлмэриие шангаар шүүмжэлбэ.

— Нүхэр Ножкиной хэһэн тоосоото элидхэл партийна хүдэлмэрилэгшын бэшэ, харин ажахын ямар нэгэн хүтэлбэрилэгшын юрэнхы тоосоон шэнги байба. Партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха, тэдэндэ тодорхой ямар туһаламжа үзүүлжэ байһан тухайда элидхэлшэ юушье хэлээгүй. Энээнэй урда тээхи партийна конференци дээрэ коммунистнуудай элирүүлһэн дутуу дунданuудые тоосоото үе соо хайшан гэжэ усадхаһан тухайда мүн лэ хэлэбэгүй. Энэ жэл партиин райкомой нэгэшье секретарь түмэрзамшадай клубта политическэ элидхэл хээгүй байна,—гэжэ нүхэр Шевченко хэлэбэ.

Конференци дээрэ КПСС-эй Улан-Удын горкомой секретарь нүхэр **Магунов** үгэ хэлэхэ зуураа, иигэжэ тэмдэглэбэ: тоосоото үе соо райкомой бюро дээрэ аяар 600 гаран элдэб асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Тиигэбэшье, гаргаһан шиидхэбэринүүдэй нилээд олониинь бэелүүлэгдэнгүй үлэшэһэн байгаа. Райкомой бюрогой хүдэлмэридэхи гол дутагдалынь юуб гэхэдэ, гаргаһан шиидхэбэреэ, мүн партийна дээдэ органуудай шиидхэбэриие бэелүүлхын түлөө һулаар тэмсэһэн байна. Хүдэлмэришэдэй дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри муугаар ябуулаа.

Тус конференци делегадуудай элирүүлһэн олон дутуунуудые усадхаха тодорхой шиидхэбэри баталан абтаа.

Конференциин һүүлээр райкомой эмхидхэлэй пленум боложо, партиин райкомой нэгэдэхи секретаряар **П. Е. Ножкин**, секретарьнуудаар нүхэд **Г. Сухотин, А. Курдюков** һунгагдаа. Тэрэшэлэн райкомой таһагуудые даагшанар баталагдаа.

Агитаторай блокнодой ээлжээтэ номер

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой пропагандын ба агитациин таһагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ 21-дэхи номер бурят хэлэн дээрэ һаяхан хэблэгдэжэ гараа.

Бурят-Монголой АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй нооһо, һү, хартаабха болон овощь ехээр абажа, һайн амжалта туйлаһанайнь түлөө КПСС-эй Бурят-Монголой обкомдо, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээһэн амаршалга тус номерой эхиндэ толилогдонхой.

«Малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэе» гэһэн Н. Дорофеевэй, К. Павловай статья, «БМАССР-эй загаһанай промышленностиин түүхэй эдэй база, тэрэниие саашадань хүгжөөхэ арга боломжонууд» гэһэн Р. Шниперэй, «Ниитын журам сахиха гээшэ бүхы ажалшадай хэрэг мүн» гэһэн А. Вторушинай статьянууд «Хөөрэлдөө хэхэ материалнууд» боложо оронхой.

«Түрүү дүй дүршэлэй трибуна» гэжэ бүлэгтэ «Би хайшан гээд һү ехээр һаанабиб» гэһэн Хориин аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан В. А. Эповагай статья хэблэгдээ.

«Хөөрэлдөө хэхэдээ хэрэглэ» гэһэн бүлэг соо «Республикын колхозууд хүдөө ажахыга хүгжөөхын түлөө тэмсэнэ» гэһэн статья бии.

«Наца болон национальность гээшэ юун бэ?» гэһэн статья «Асуудалда харюу» гэжэ бүлэг соонь үгтэһэн байна.

Мүн агитаторай хэрэглэмээр шэнэ номууд, плакадууд тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Түрүү фермэ

Кабанскын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна 2-дохи фермэ ажал хэрэгээрээ, амжалта туйлалтануудаараа суурхана. Энэ фермынхид малай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхын түлөө мүрысөөндэ аймаг соогоо түрүүлэнхэй ябана.

— Хэдыхэн жэлэй саана манай фермын үнеэн бүхэн жэлдээ 500—600 литр һү үгэгшэ һэн. Һаалишадай оролдолгын хүсөөр ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө дундa жэшээгээр 1478 литр һүн һаатдаба,— гэжэ фермые даагша С. Ф. Бабинцев омогтойгоор хөөрэнэ.

Фермын һаалишад мүрысөөндэ оролсоод, үнгэрэгшэ ажахын жэлдэ эмхитэй һайнаар хүдэлмэрилөө. Үбэлжэлгын эхилхэһээ хойшо тэдэнэр тэжээлээ зүбөөр гаргашалһан, малайнгаа хойноһоо зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалга эмхидхэһэн байгаа. Тэрэнэйнгээ ашаар 1955 оной ажахын жэлэйхиһээ үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 344 литр һү үлүү ехээр һаажа, аймаг соогоо түрүү һуури эзэлбэ. Фермын түрүү һаалишан Устинья Бабинцева эрхим амжалта туйлаа. Тэрэ даажа абаһан үнеэн бүхэнһөө 2025 литр һү һаагаа. Мүн һаалишад А. Власова, А. Мертвецова гэгшэд 1689—1622 литр һаагаа.

Һүнэй-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэдэй аймагай зүблөөн дээрэ С. Ф. Бабинцев өөрынгөө фермын һаалишадай дүй дүршэл тухай хөөрэхэ зуураа, һүнэй-товарна фермэнүүдэй хоорондо социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргаа. Бүхы фермээрээ үнеэн бүриһөө 1600 литр һү һааха уялга абаад, аймагайнтаа һүнэй-товарна фермэнүүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдые мүрысөөндэ уряалһан байна.

Ажахын энэ жэлэй түрүүшын һарада фермэ дээрээ дунда жэшээгээр үнеэн бүриһөө 260 литр һү һаагаа. Энэнь зунай һаранuудай һаалиһаа багашье дутанагүй. Мүнөө фермын коллектив малай үбэлжэлгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтаад, амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фермын түрүү һаалишан У. С. Бабинцева.

В. Вельверэй текст.
Е. Ринчиновагай фото.

Аймагай газетэнүүдэй хуудаһануудһаа

МЕХАНИЗАТОРНУУД ТУҺАЛХАНЬ

Баргажанай МТС-эй 1-дэхи тракторна бригадын механизаторнууд малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын тулада Калининай нэрэмжэтэ колхоздо туһалхань. Тэдэнэр малай үбэлжэхэ газартань 15 мянган центнер үбһэ, солоомо, зелёнко зөөжэ үгэхэ, 3,5 мянган кубометр барилгын модо шэрэхэ гэһэн уялга абаа. 1957 оной январиин нэгэн болотор малай фермэдэ 1,5 километр утатай харгы бариха, ажал ехэтэй хүдэлмэри механизацилха юм. Мүн кукуруза тариха газарта 2 мянган тонно наг шэбхэ гаргаха байна. Эндэхи механизаторнууд техникые зүбөөр хэрэглэн, малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэлгэдэ туһалалсахаар зоригжонхой.

«Курумканский колхозник».

САТИРИЧЕСКЭ ХУУДАҺАН ГАРГАГДАНА

Хориин дунда һургуулида «Колючка» гэжэ сатирическэ хуудаһан гаргагдадаг болоо. Энэ хуудаһан недели бүхэндэ, субботын үдэр гаргагдана. Энээниие тусхай редколлеги бэшэ, харин недели соо һургуулидаа дежурлаһан класс гаргадаг байна. Недели соо ямар һурагшадай журам эбдэһэн, бэеэ муугаар абажа ябаһан тухай эндэ бэшэгдэнэ. «Колючкын» түрүүшын номер һурагшадые ехэ һонирхуулба.

«Красная заря», Хори.

АЖАЛАЙ НЭМЭЛТЭ ТҮЛБЭРИ

Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ Заиграйн аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоз һайн амжалта туйлаба. Малай харууһа, эдеэлүүлгэ һайжаруулһанай, ажалай түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлһэнэй ашаар олон һаалишад һү ехээр һаагаа. Һайн амжалта туйлаһанайнгаа түлөө һаалишад Дарижап Бадмаева, Бальжит Гуруева, Самажап Дугарова, Дулмажап Намсараева, Любовь Буркова тус бүридөө 400 түхэригэй шан абаба. Тэдэнэр 55—100 литр һү ажалай нэмэлтэ түлбэридэ абаа. Мүн мал адуулагшад мүнгэн шанда, нэмэлтэ түлбэридэ хүртэлсэбэ. Тиихэдэ һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө малшадта 3600 түхэриг шан үгтэбэ.

Хонишод, гахайшад, тугалшад мүн лэ һайн амжалта туйлаһан байна. Тэдэнэр 45 хони, 10 тугал, 4 поршоонхо нэмэлтэ түлбэри абаба. Ахалагша хонишон Цыпил Дармаева хонидой тоо толгойе олошоруулха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн, абтаһан хурьгадые хоролтогүйгөөр түлжүүлһэн байна. Тэрэнэйнгээ түлөө 5 хони нэмэлтэ түлбэри абаа. 21 хонишодто нэмэлтэ түлбэри үгтэһэн байна. Гахайшан Парасковья Шурыгина 4 поршоонхо абаа.

«Путь Сталина», Заиграй.

КОЛХОЗУУД ЭЛЕКТРЫН ГЭРЭЛТЭЙ БОЛОБО

Энэ жэлдэ аймагай колхозуудые электрификацилха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. «Победа», Хрущевой нэрэмжэтэ, «Память Ильича», Калининай (Саянта), Сталинай, Ленинэй нэрэмжэтэ ба «Искра» колхозууд электрын гэрэлтэй болоо. Октябриин һайндэртэ колхозникуудай гэртэ, малажалай фермэнүүдтэ, клубуудта электрын гэрэл яларба. Мүнөө малажалай фермэнүүдтэ ажал ехэтэй хүдэлмэри механизацилагдажа байна. Тэжээл буйлуулга, ток дээрэ орооһо сэбэрлэлгэ, пилорама, тээрмэ гэхэ мэтэ электрын хүсөөр хүдэлгэгдэдэг болоо.

«Победа», Тарбагатай.

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ БҮЛЭ

Хэдэн жэлэй туршада «Искра» колхозой поли дээрэ механизаторнууд Козловтоной бүлэ ажаллана. Бүлын эзэн Михаил Моисеевич Козлов, Александр хүбүүнтээ «Коммунар» комбайнаар ажаллаха зуураа, сезонойнгоо даалгабариие саг соонь дүүргэжэ, 1487 центнер орооһо сохиһон байна. Энэ комбайные «НАТИ» трактораар тэрэнэй хүбүүн Федор шэрэдэг байгаа. Тэрэ нэгэ сезон соогоо хоёр нормо дүүргээ. М. М. Козловой гурбадахи хүбүүн — Кирилл [illegible] лэ комбайнер юм. [illegible] риил өөрынгөө һам[illegible] тай «Коммунар» [illegible] байнаар 465 ге[illegible] таряа хуряажа, [illegible] центнер орооһо [illegible] бо.

«Вперед», Мухаршэбэр.

ГАХАЙ БҮРИҺӨӨ 17 ПОРШООНХО АБАБА

Сталинай нэрэм[illegible] колхозой гахайн [illegible] мэ ажахын шэнэ [illegible] лые һайн дүнгүү[illegible] угтаа. Тус ферм[illegible] 25 эхэ гахай бүр[illegible] 16 поршоонхо [illegible] гэһэн уялгаа нэр[illegible] түрэтэйгөөр дүү[illegible] Тэдэнэр эхэ гахай [illegible] риһөө 17 порш[illegible] абаа. Иигэжэ [illegible] үсхэбэрилхэ түсэб [illegible] процент дүүргэгдэ[illegible] лина Никаноровна [illegible] роксвагай даадаг [illegible] хайн энэ фермы[illegible] ажахын шэнэ [illegible] бүри һайн дүнгүү[illegible] туйлаха гэжэ зор[illegible] жонхой.

«Баргажанай үнэн».

ҺААЛИШАДАЙ ШЭНЭ УЯЛГАНУУД

Молотовой нэрэм[illegible] тэ колхозой һаали[illegible] һү ехээр һаадаг [illegible] хын түлөө ехэ ор[illegible] долго гаргана. Ии[illegible] тэдэнэр ажахын [illegible] рэгшэ жэлдэ үнеэн [illegible] риһөө 1357 литр [illegible] һааба. Энэнь нёдо[illegible] жэлэйхитэй сасуу[illegible] да 500 литрээр [illegible] болоно. 23 һаали[illegible] дай 20-иинь [illegible] бүриһөө 1200—1[illegible] литр һү һааба. Һаа[illegible] шан Надежда Игу[illegible] ва жэлэйнгээ түсэ[illegible] болзорһоонь урид [illegible] ниин 20-до дүүрг[illegible] юм. Энэ һаали[illegible] үнеэн бүриһөө 1[illegible] литр һү һаажа, [illegible] донойхидоо ор[illegible] һү һаалгые 900 [illegible] рээр дээшэлүү[illegible] байна. Ажахын [illegible] дүнгүүдээр колхо[illegible] гоо түрүү һуури [illegible] хи МТФ эзэлбэ. [illegible] фермынхид үнеэн [illegible] риһөө 1429 литр [illegible] һаагаа.

Мүнөө колхозой [illegible] лишад һү һаал[illegible] дээшэлүүлхэ та[illegible] шэнэ уялгануудые [illegible] ба. Тэдэнэр үнеэн [illegible] риһөө 1700 литр [illegible] һааха гэжэ шийдэ[illegible] Полкановска МТФ-[illegible] һаалишад 1800 [illegible] тиихэдэ һаалишан [illegible] дежда Игумнова 1[illegible] литр һү һааха у[illegible] абаад, эршэмтэй[illegible] ажаллажа байна.

«Кударын колхозник».

Ашагтай ажал

Нарин ба нарибтар нооһотой хонидые олоор үсхэбэрилжэ, ойрын жэлнүүдтэ нооһо абалгые эрид дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго хүдөөгэй ажалшадай үмэнэ партиин XX съезд табяа һэн. Энээниие бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ Ирхүүгэй, Читын областьнууд болон манай республика ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Энэ шиидхэбэриие үндэһэ болгон Курумканай аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд нооһо абалгые улам ехэ болгохын түлөө тэмсэнэ. Колхозоймнай хонидой тоо толгой һүүлэй жэлнүүдтэ олошоржо, нооһонойнь шанар һайжаржа байна. Жэшээлхэдэ, 1954 оной эхин багта колхозой 11410 толгой хонидой 19,6 процентнь нарин ба нарибтар нооһотой, бэшэниинь шэрүүбтэр ба шэрүүн нооһотой байгаа һаа, 1956 оной эхиндэ 15060 хонидойнь 35,3 процентнь нарин ба нарибтар нооһотой болоо. Мүнөө үедэ колхознай 18 мянган хонитой болонхой.

Хонидой тоо толгойн олошоржо байһанай хажуугаар хайшалагдаһан нооһоной шанар һайжарна, тиигэжэ нооһонһоо абтадаг олзо доход нэмэнэ. Хэрбээ колхоз нёдондо жэлдэ 280,08 центнер нооһо абажа гүрэндэ тушаагаад, 600 мянган түхэригэй олзо оруулһан, эрхим ажалайнгаа түлөө нэгэ ашаанай машина шан абаһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 357,5 центнер тушаажа, 1,5 миллион түхэригэй олзо оруулжа, 2 автомашина шан абаһан байха юм. Колхозой малажалһаа абтадаг олзо доходой 70 процентнь хонин ажалһаа ороно бшуу. 1955 ондо хонин бүриһөө 2,14 килограмм нооһон абтаһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 2,46 килограмм хайшалагдажа, нэгэ хонинһоо хайшалагдаһан нооһон 320 граммаар нэмэбэ.

Хонин ажалые хүгжөөжэ, ашаг олзыень дээшэлүүлһэнэйнь түлөө манай колхоздо КПСС-эй Курумканай айкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг мүнөө жэлдэ барюулагдаһан байна.

Хонидойнгоо тоо толгойе дам саашадань олошоруулхын, үүлтэрыень һайжаруулхын тула колхозой хонишод ехэхэн үүсхэл оролдолго гаргана. Түсэбэй ёһоор 1957 оной октябриин 1-дэ колхоз 24 мянган хонитой, 1960 ондо 40 мянган хонитой болохо юм. Хонидой тоо олошорхоһоо гадна, 1957 ондо хонин бүриһөө 2,7 килограмм, 1960 ондо — 3,5 килограмм нооһон хайшалагдаха байна.

Энэ шухала ба хүндэтэ зорилго бэелүүлхын тулa эгээн түрүүн хонидые эдеэлүүлгэ, харууһалга һайжаруулагдаа. Урдандаа нэгэ хонин үбэлэй үедэ 0,8—0,9 центнер үбһэ эдеэд, бэлшээгдэдэг байгаа. Харин һүүлэй жэлнүүдтэ хонидто үбһэнһөө гадна зелёнко, туранхай хонидто концентрированнэ тэжээл үгтэнэ. Хурьгадаа хүхүүлжэ байһан хонидто 1—2 килограмм кукурузын силос сүүдхэдээ үгтэдэг. Хонидые бэлшээхэ ногоон конвейер эмхидхэгдэхээр хараалагдана. Хонинай типовой 2—3 байра жэл бүри баригдана. Хонин ажалда наукын түрүү арганууд нэбтэрүүлэгдэнэ. Хурьгад кошарно-базова болон сакманна аргаар түлжүүлэгдэнэ.

Хонишодой байра байдалынь, культурна эрилтэнүүдыень дүүрэнээр хангахын тулада колхозой правлени, парторганизаци анхаралаа табина. Хонидой отаранууд дээрэ 3 культбазa эмхидхэгдэжэ, тэндэнь культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана. Гадна, хонишодой бригаданууд дээрэ амаралтын булан эмхидхэгдээ. Хонишод олоһон ажалта үдэртөө мүнгөөр, эдеэ хоолоор аванс абадаг болонхой.

Хонин ажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ кадрнууд гол үүргэ дүүргэдэг байна. Һүүлэй үедэ хонин ажалда залуушуул ерэжэ хүдэлнэ. Залуу хонишод Е. Ламатханова, А. Васильева, Д. Цыренов, Д. Цоктоева гэгшэд оролдосотой һайн ажалаараа колхоз соогоо суурхана.

Хонишон Екатерина Ламатханова 1954—55 онуудай ажахын жэлдэ хаража байһан залуу хонидоо гээлтэ хоролтогүйгөөр ондо оруулжа, нооһо хайшалха түсэбөө 125 процент дүүргэһэн байна. Тиигэжэ 1500 түхэриг, гурбан хони нэмэлтэ түлбэри абаа һэн. Нүхэр Ламатханова ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ нооһо хайшалха түсэбөө мүн лэ дүүргэбэ.

Дугар Цыренов гурбадахи жэлээ хони харууһалжа, энэ хугасаа соо мэргэжэл ехэтэй хонишон болоо. Жэлһээ жэлдэ нүхэр Цыренов хонидоо гарзалуулангүйгөөр түлжүүлдэг, нооһо абаха түсэбөө 135—140 процент дүүргэдэг юм. Үнгэрһэн үбэлжэлгын һүүлээр нүхэр Цыреновэй харууһалжа байһан 730 түлгэнүүд тус тустаа 39—40 килограмм шэгнүүртэй байба. Иимэ амжалта түрүү хонишон яагаад туйланаб гэхэдэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые, зоотехническэ наукын туйлалтануудые ажалдаа зүбөөр хэрэглэжэ, хонидойнгоо эдеэлүүлгэ, харууһалгыень һайжаруулна. Сагай уларилые хараадаа абажа, хагсуу хүйтэн үедэ тэжээлынь нэмэжэ үгэдэг, дулаан үдэрнүүдтэ удаан бэлшээдэг юм. Мүн минеральна тэжээл, набшаһата тэжээл, буйлуулагдаһан солоомо гэхэ мэтые хонидтоо үгэдэг. Нүхэр Цыренов эршэтэ ажалайнгаа түлөө хэдэ дахин шагнагдаһан, 1955 ондо хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадалсаһан байха юм.

Хонин ажалда үни удаан хүдэлдэг Дондуп Жигжитов, Цырен Ухилонов, Долгоржаб Шалданова гэгшэд залуушуулһаа дутуугүй ажалай эрхим жэшээ харуулна.

Үндэр наһатай Дондуп Жигжитов даажа байһан 800 толгой эрье хонидоо гарзалуулангүйгөөр жэлһээ жэлдэ түлжүүлжэ, нооһо хайшалха түсэбөө 125—130 процент дүүргэбэ. Мүн үбгэн хонишон Цырен Ухилонов түл абаха, нооһо хайшалха түсэбөө жэл бүри дүүргэдэг. Мүнөө жэлдэ 300 толгой хурьгадые эхэһээнь һалгаажа, тус тустань 23 килограмм шэгнүүртэйгээр тушааба. Оролдосото ажалайнь түлөө нүхэр Ухилоновой даадаг отарынхидта колхозой правлениин, парторганизациин дамжуулгын Улаан вымпел барюулагдаба.

Гэхэтэй хамта, хонин ажалдамнай нилээдгүй ехэ дутагдалнууд бии. Тэдэ дутагдалнуудые усадхажа шадаа һаа, бүришье ехэ амжалта туйлагдаха байгаа.

1956 он болотор хонин ажалда анхарал багаар хандуулагдаа. Тиимэһээ хонидой үүлтэр һайжаруулхын талаар ябуулагдадаг хүдэлмэри хүсэд гуримшуулагдаагүй байгаа. Хонидой үүлтэр һайжаруулхын тула ондоо область болон хизаарнуудһаа үүлтэртэ хусанууд жэлһээ жэлдэ асарагдадаг байбашье, тэдэндэ зохихо, таараха байра баригдадаггүй, ёһо гуримгүйгөөр хусанууд хэрэглэгдэдэг һэн. Тиигэжэ хусанууд удаан болонгүй гарһаа гарашадаг байгаа.

Үбэлдөө, эртэ хабартаа хонидые хурьгалуулхада хэды ашагтайб гэжэ хэндэшье мэдээжэ. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхоздо 1160 хурьгад декабрь, январь, февраль һаранuудта абтаа һэн. Эдэ хурьгад хабар, зундаа һайнаар таргалжа, эхэһээн һалгаагдахадаа тус тустаа 24—26 килограмм шэгнүүртэй байба. Харин, хабар орой гараһан хурьгад оройдоо 15 килограмм шэгнүүртэй байгаа һэн. Энээнһээ гадна, үбэлэй хурьгад хабарайхида орходоо нилээдгүй ехэ нооһо үгэдэг, үбдэдэггүй гээшэ.

Гэбэшье, энэ шухала хэрэгтэ анхарал хандуулагданагүй гэжэ тэмдэглэмээр. Үбэлдөө хурьгалха хонидые искусственна аргаар август һараһаа үрэжүүлжэ эхилхэ зэргэтэй. Үрэжүүлэгдэхэ хонидые хурьгадһаань һалгаажа, нэгэ һара урид бэлшээжэ таргалуулха хэрэгтэй. Теэд энэ болзор сахигданагүй, тиимэһээ хонид тамиргүй байжа, һубайрха ушар дайралдадаг юм. Ажахын үнгэрһэн жэлдэ эхэ хонидой 22 процентнь һубайрһан юм.

Мүнөө жэлдэ эхэ хонидой 60 процентнь декабрь, январь, февраль һаранuудта хурьгалхаар искусственна аргаар үрэжүүлэгдээ. 1957 ондо эхэ хонидойнгоо 80—90 процентыень үбэлэй һаранuудта хурьгалуулдаг болохо ёһотойбди.

Хахад һараһаа түрүүшын хурьгад абтажа эхилхэнь. Тиимэһээ манай колхозой хонишод энэ шухала кампанида бэлэдхэжэ захалһаар үнинэй.

Искусственна үрэжүүлгын 3 пункт дээрэ дүршэлтэй техник-үрэжүүлэгшэд Эрдэни Базаров, Галсан Бодиев, Содбо Ламуев гэгшэд хүдэлжэ гараа. Элита, I, II классуудай, Омско областьһоо асарагдаһан хусанууд мүнөө жэлдэ хэрэглэгдээ. Хонид хоёр дахин искусственна аргаар үрэжүүлэгдээ.

Ерэхэ жэлдэ хусанuудай үүл[illegible] тэнь, ашаг шэмэ үгэлгэдэнь анха[illegible] лаа һайнаар хандуулжа, эдеэлү[illegible] гэ харууһалгыень һайжаруу[illegible] зэргэтэйбди. Мүн искусственна [illegible] жүүлгые зүбөөр, зоотехническэ за[illegible] бариин ёһоор ябуулжа һураха [illegible] шухала.

Алтайн меринос үүлтэрэй жэл[illegible] 3 һаратай үүлтэртэ 15 [illegible] са, мүн грозненско меринос [illegible] үүлтэртэ 5 хуса колхознай асар[illegible] Эдэнэй 14-ниинь Элита классай, [illegible] шэниинь I-дэхи классай хусан[illegible] болоно. Мүнөө эдэ хусанууд һ[illegible] эдеэлүүлгэ, харууһалалгада таб[illegible] данхай.

Манай колхоздо хайшалагда[illegible] нооһоной сэбэрынь, шанарынь [illegible] жэлэгдэдэггүй шахуу. Ерэхэ жэ[illegible] нооһоной шанар шэнжэлхэ лабор[illegible] тори эмхидхэжэ, хонишон бүхэн[illegible] ажалайнь үрэ дүнгүүдые харуул[illegible] ёһотойбди.

Колхозой хонидой гурбанай хо[illegible] хубинь уһаар дутамаг Хүнтэйн т[illegible] лада байдаг юм. Тэндэ шахтна ху[illegible] дагуудые малтаха гэжэ тогтоогдо[illegible] һоор 2—3 жэл болобо, теэд энээн[illegible] туһалха гэжэ үгөө үгэһэн Барга[illegible] жанай МТС, республикын эмхи зур[illegible] гаанууд юушье хээгүй. Харин кол[illegible] хозой хонишод тэргээр лэ уһа зөөж[illegible] тухашаржа байдаг.

Ажалдамнай ушардаг дутуу ду[illegible] дануудые дары усадхажа, колхо[illegible] зойнгоо баялиг—хонин һүрэгүүд[illegible] олоор үсхэбэрилжэ, тэрэнэй аша[illegible] шэмыень бүри дээшэлүүлхэ дүүр[illegible] арга боломжотойбди. Энээниие бо[illegible] дото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ ма[illegible] най колхозой гэшүүд бүхы хүсэ ша[illegible] далаа элсүүлжэ байна.

Г. ЭРДЫНЕЕВ, Курумканай аймагай Калининай нэрэмжэ[illegible] колхозой зоотехни[illegible].

Хүдөө нютагуудта худалдаа наймаа һайжаруулха

Улаан тугта сельпо

...нэй аймагай Хэрэнэй сель... түрүүлэгшэнь нүхэр Домы...) эд бараанай эрьесын ...дөө ажахын продуктнуудые ...хэ түсэбөө болзорһоонь урид ... Сельпогой хүдэлмэрилэг... аймагай худалдаа наймаанай ...мэрилэгшэдэй дунда дэлгэр... мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ ила... аймпотребсоюзай правлениин, ...юзай дамжуулгын Улаан туг... ...төө. Эдэнэр партиин XX съез... ...үүхэтэ шиидхэбэриие амжал... ...аар дүүргэхын түлөө мүры... эдэбхитэйгээр хабаадалса... Октябриин 39-дэхи жэлэй ойе ...татайгаар угтаа. Тус сель... 1956 онойнгоо түрбада... ...талай түсэбые эд бараанай ...н талаар 111 процент дүүргэ... ...3 мянга 700 түхэригтэй эд ба... ...рад зондо түсэбһөө гадуур ...алба. Хүдөө ажахын продукт... нуудые бэлэдхэхэ түсэбөө 192 процент дүүргэ.

Октябриин урда тээ дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүнгэй гаргагдахада сельпогой хүдэлмэрилэгшэд аймпотребсоюзай правлениин зүгһөө дамжуулгын Улаан тугта дахин хүртэбэ.

Сельпогой хүдэлмэрилэгшэд яагаад иимэ амжалта туйланаб гэхэдэ, тэдэнэр ажалаа шадажа эмхидхэдэг, хүдэлмэришэдые шэлэн олохо, һурган хүмүүжүүлхэ асуудалда анхаралаа ехээр хандуулдаг байна. Наймаашан бүхэн мүрысөөндэ хабаадуулагдана. Мүрысөөнэй хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһан тухайда саг үргэлжэ шалгалта болоно. Үйлэдбэриин зүблөөнэй болоходо абаһан уялгануудаа хэр зэргээр дүүргэжэ байһан тухайгаа тодорхойгоор зүбшэн хэлсэгдэдэг. Иимэ зүблөөнүүдтэ ажалай дутуу дунданууд, ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг хүдэлмэрилэгшэд шангаар шүүмжэлэгдэнэ. Тэдэнэр ажалдаа дуратайгаар хандажа, мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлхые оролдодог. Цырен Доржиевич Очиров нүүдэл наймаанай ларёгые 5-дахи жэлээ даажа байна. Нүхэр Очиров холын отара, гүүртэнүүдээр ябажа худалдаа наймаа хэнэ. Магазиниие даагшаар зургаадахи жэлээ ажаллажа байһан нүхэр Дольбиев Түнхэнэй аймпотребсоюзай системэдэхи худалдаа наймаанай эрхим хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэниинь болонхой. Нүхэр Дольбиев аймпотребсоюзай зүгһөө үнэтэ бэлэгүүдээр нэгэнтэ бэшэ шагнагдаа.

Улаан тугта сельпогой хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай эрилтые хүсэд дүүрэнээр хангахын тулада ехэхэн үүсхэл оролдолго гаргана.

К. Дёмин.

Улан-Удын паровозно депогой токарь комсомолец Рафаэль Хорват үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурханхай. Нүхэр Хорват үдэр бүри хоёр нормо дүүргэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Хорват хүдэлмэрилжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Гурим журамаа алдаһан ябадал

...гын аймагай сельпонууд бо... магазинуудай хүдэлмэридэ ехэ... ...тагдалнууд бии байна.

...азинуудай муугаар ажаллаһ... түлөө аймпотребсоюзай ...ни ехэхэн зэмэтэй. Юуб..., правлениин, сельпонуудай ...бэрилэгшэд магазинуудта эд ... саг соонь абаашаха асуудал... анхаралаа табинагүй. Аймагай ...инуудта бүхы дээрээ 50 гаран ... эд бараан дутуугаар най... ...гдана. Хүнгэн сагаан түмэ... ...хэгдэһэн хоёр литрын каст... халбагануудһаа бэшэ ондоо ... зохид амһартануудые мага... ...дта олохонь бэрхэтэй байдаг. ..., таз гэхэ мэтэ зүйлнүүд айм... ...бсоюзай системын нэгэшье ма... ...да байдаггүй. Мебель, шаа... амһарта, үргэн хэрэглэлэй ...шье зүйлнүүд наймаалагдана. Гэхэ зуура, иимэ эд бараан ...отребсоюзай складуудта, Бур... ...юпсоюзай базада элбэг хэбтэ... бэшье, аймпотребсоюзай сельпонуудай хүтэлбэрилэгшэд, бухгалтернууд энэ заабариие дүүргэнэгүй.

Зарим наймаалагшад танил талануудтаа эд бараае үгэхэдөө, сэнгынь хожом түлүүлхээр үгэдэг байна. Жэшээнь, № 9, 11, 2, 12 магазинуудай, тэрэшэлэн Оронгын сельпогой магазинай наймаалагшад эд бараае иигэжэ танил талануудтаа үгөө. № 9 магазинда, тэрэшэлэн Оронгын сельпогой дэргэдэхи магазинда шалгалтын болоходо тэндэ нюусаар худалдахаар дарагдаһан эд бараан (трикотажна хубсаһан, тюль гэхэ мэтэ) олдоо.

Оронгын, Гурульбын сельпонуудай олохон магазинуудай витринэнүүдтэхи эд бараануудта сэнгынь бэшэгдээгүй байдаг. Жэшээнь, № 12, 8 магазинуудай лавкануудта табяатай байһан эд бараанай сэнгые мэдэхын аргагүй.

Аймагай зарим магазинуудта ариг сэбэр сахигдадаггүй байна. Олохон магазинуудта ороходо муухай, эд бараань шорой тооһондо дарагдашанхай хэбтэдэг. Иимэ муу муухай газарта хадагалагдажа байһан эд бараан үнгөө хубилжа, гутадаг байна. Наймаалагшад өөһэдөө хахархай, хирэ болошоһон халат үмдэжэ ажаллана. № 11 магазиниие даагша нүхэр Федорова, Оронгын сельпогой магазиниие даагша нүхэр Нимаева, эндэхи дежурна магазиниие даагша нүхэр Каленых гэгшэд хирэ болошоһон халат үмдэжэ ажаллана. Иволгын сельпогой пекарни бүришье һалан муу байдалтай. Эндэ ороходо полынь хододоо муухай байдаг.

...магай магазинуудай олохон ...алагшад эд бараанай үнэ сэн... ...ээшэлүүлжэ, ажалшадые нэ... бэшэ мэхэлдэг байна. Жэ..., Гурульбын сельпогой мага...хид (даагшань нүхэр Худя...) 21 түхэригэй футболка сам... ...27 түхэриг 30 мүнгөөр наймаа... Оронгын сельпогой наймаалаг... даагшань нүхэр Нимаева) саб... сэнгые 9 түхэриг 63 мүнгөөр ...элүүлээ.

... бараае нэгэ наймаалагшаһаа ... наймаалагшада дамжуулан ...дөө сэнгыень заатагүй шалга...жэ хиналтын хүдэлмэрилэг... нэгэнтэ бэшэ заабари үгэ...

Ниитын эдеэ хоолые һайжаруулха асуудалда аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа табинагүй. Энээниие иимэ жэшээ эли тодоор гэршэлэн харуулха байна. Иволгын аймагай центртэ байдаг чайна ехэ муугаар ажаллана. Эндэ ороһон хүнүүд эдеэлхын тулада удаан саг соо хүлеэхэ, дэмы сагаа бараха баатай болодог. Хүнүүдэй эдеэ хоолоо өөһэдөө абажа эдихэ арга боломжо бии болгохын тула энэ чайнынхид юушье хээдүй байһаар. Бэлдэгдэһэн эдеэ хоолынь амта шэмээр муу, нэгэ янзын байдаг. Үдын һүүлээр чайнада ороходо меню соонь заагдаһан эдеэ хоолой хахадыншье үгы, дууһашаһан байдаг. Чайнын хүдэлмэрилэгшэд эндэ эдеэлэгшэдые нэгэнтэ бэшэ мэхэлдэг байна. Жэшээнь, шалгалтын болоходо буфетчица Олейникова «Перцовка» гэжэ архи аягалхадаа 15—20 граммаар дутуугаар аягалаа. Тиихэдэнь рюмкэ бүриһөө 21 мүнгэ үлүүгээр абтана бшуу.

Повар Никонова булкануудые шэгнэхэдээ 8—8 граммаар дутуугаар шэгнэһэн байна. Эндэ бэлдэгдэһэн нэгэ порци каша 8 граммаар, гахайн шараһан мяхан 15 граммаар дутуугаар шэгнэгдээ.

Оронто тосхондо нээгдэһэн закусочна мүн лэ түхеэрэлгэгүй, муу байдалтай. Эндэ стол, стул үгы шахуу, вилкэнүүдээр дутамаг. Амһартануудые угаадаг газар түхеэрэгдээгүй.

Аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд эдэ бүхы дутагдалнуудаа дары усадхажа, худалдаа наймаанай организацинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа шухала хэмжээ абаха уялгатай.

Н. Николаев.

„КОММУНИЗМ" КОЛХОЗДО

ҮБЭЛЖЭЛГЫЕ ҺАЙН БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР УГТАБА

Колхозой малшад үбэлдөө хүрэхэ тэжээл бэлдэжэ, хашаадаа оруулһан, малайнгаа байрануудые сүм дулаалһан байха юм. 200 толгой хониной байра шэнээр баригдаа. Доржо Дармаевай хүтэлбэрилдэг бригада үбэлжэлгые илангаяа һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаа.

Колхозой правлени малшадай байра байдалые улам һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Энэ жэл малшадай орохо 8 гэр шэнээр баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа.

ОЛОН МАШИНАТАЙ БОЛОО

Тус колхоз ниитынгээ малажалһаа олзо доход ехээр оруулдаг болоо. Энэ жэлдэ нооһо, һү тушааха даабаряа болзорһоонь холо урид дүүргэгээд, ороһон мүнгөөрнь «ГАЗ-51», «ЗИС-355» маркын ашаанай машинануудые худалдан абаа. Мүнөө колхозой автопаркань 8 автомашинаһаа бүридэнэ.

ТҮРҮҮ ҺААЛИШАН

Дулмажаб Хадаева эрхим ажалаараа бусадта жэшээ харуулна. 10 гаран жэлэй туршада һаалишанаар хүдэлмэрилхэ зуураа, жэл бүхэндэ ехэ амжалта туйладаг. Оролдосотой ажалайнгаа түлөө Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ ошоһон, хэдэн удаа правлениин шанда хүртэһэн байха юм. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Хадаева үнеэн бүриһөө 965 литр һү һаагаа.

Энэ нүхэрэй даадаг гүүртэдэ малай үбэлжэлгэ мүнөө һайнаар үнгэржэ байна.

С. Тарбаев.

Закамен.

Сатирын БУЛАН

«Шэнэ арга»

Энэ гаршаг уншаад байхадаа ямар һониин шэнэ арга тухайда хэлэгдэхэнь гээшэб гэжэ һэр мэр гэмээр, теэд эдэ хоёр үгэ яахадаа кавычка соо хаагдаха болоо юм гэжэ һанамаар бээзэ? «Сатирын булан» соо оруулагдаа хадаа балайшье һайтай юумэ бэшэ, сатирада сабшуулхаар болоһон лэ юумэ байгаа ха гэжэ тухайлхаар ааб даа. Зүб даа, эгээл тиимэ, сатирада сабшуулхаар болоһон «шэнэ арга» тухай эндэ хэлэгдэхэ байна.

Зай иигээд лэ байһан юумые байһан соонь харуулхамнай. Хориин аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Бальжинимаев, МТФ-е даагшань нүхэр Батуев) үнеэдэй байрые хараад гайхалсашообди. Энэ байра задагай зайдан, үбэлэй хүйтэн һалхин зосоогуурнь тэрэ зандаа эшхэрээд гаража байба. Үнеэд бараһан үгэ хэлэжэ, эрилтэ табижа шадаха бэшэ хадаа борьбиилдожо даарашанхай, «амиды хадаа иигэжэл байнабди даа. Ашаг шэмыемнай абахадаа, эдихэдээ бэрхэ аад, иигэжэ дааруулнал даа» гэһэн шэнгеэр хаража байба.

Байрын хажуугаар хайша хайшаа метр, тобхорхонууд юумэнүүдэй байхые хараад, нохойн гэрхэнүүд ха юм, нохой яагаа олоор тэжээдэг юм гэжэ һанабабди. Теэд гэнтэ харан гэһээмнай нэгэ хүн тэдээнэй нэгэн руу тугал түлхижэ байба. Һүүлдэнь мэдэхэдэ, мүнөөхидүүлнай нохойн гэрхэнүүд бэшэ, харин тугалнуудые бүтүү бүгшэм, шэб харанхы, уйтан хабшуу газарта байлгажа, «шэнэ аргаар» түлжүүлдэг байраханууд, ондоогоор гэхэ гү, али зүбөөр хэлэбэл түрмэхэнүүд байшоо. Ямаршье гэм хээгүй хоёр тугал нэгэ иимэ «түрмэхэн» соо бүтэжэ үхөөгүйхэн байдаг юм.

Тугалнуудта ёһотой байра барихын тулада эндэ асарагдаһан гэр фермын хүдэлмэрилэгшэдэй кладовой болгогдошонхой.

К. Пашин.
Ш. Жамганов.

Тугал:—нүхэр дарга, энэ түрмэ руу намайе бү түлхииш, тэндэ бүтэжэ үхэхэлби.

Дарганарай нэгэн:—оро, үтэр оро гэнэм! Газаа хүлдэжэ үхэхэш, үбэл болоод байна ха юм!

Ф. Балдаевай зураг.

Үлүү мүнгэ абаад, үлэгүй эдеэ үгэнэ

(Редакцида ерэһэн бэшэг)

Түмэр замай Зэдэ гэжэ станциһаа үглөөгүүр автобусуудта гү, али ондоошье автомашинануудта һуугаад өөдөө үгсэхэдэ, Зэдын, Ториин аймагууд болодог.

Замда ябаашад Ториин аймагай центр—Тори тосхондо үдэрэй хоол бариха үеэр хүрэдэг, тиигээд аймпотребсоюзай чайнада ородог. Теэд дурсагдагша чайна (даагшань нүхэр Сороковикова) замда ябагшадай эдихэ хоол, ууха ундые зохидоор бэлдэхэ оролдолго гаргадаггүй байна. Жэшээнь, би июль, август, октябрь һарануудта замда ябаад, тэрэ чайнада зургаа дахин ороһон байнаб. Эдеэ хоолынь амтагүй муугаар бэлдэгдэһэн байдаг. Гэхэһээ гадна, менюгэй ёһоор 2 түхэриг 74 мүнгэтэ гуляшые 3 түхэриг 23 мүнгөөр наймаалаад, тад ондоо хоол үгэдэг байба. Юундэ иимээр наймаалнат? гэжэ ахалагша повар нүхэр Елисееваһаа асуухада, «би калькуляци табидаггүйб. Калькулятор Колодкова Екатерина Ивановнаһаа асуугты» гэжэ тон бүдүүлигээр харюусаба.

Гэхэтэй хамта, буфетчигынь үлүү абаһан мүнгэеэ бусаахагүйгөөр забдаа.

Мүн меню соо бэшэгдэһэн хоолнуудые үгэхэдөө һэлгүүлжэрхидэг ушар үзэгдэнэ. Чайные даагша Сороковиковаһаа гомдолой дэбтэр эрихэдэ, контородо абаашагданхай гээд, бэеһээ зайсуулдаг зантай.

Чайна соонь ариг сэбэр сахигдадаггүй, хубсаһаа тайлаха газаргүй, столнуудынь һайнаар аршагдадаггүй.

Д. Аюшеев.

Һайн шүлэгүүдые бэшэжэ һурахын тула оролдохо шухала

(Залуу шүлэгшэдтэ)

...эд дүүрэн удхатай, уран хурса шүлэг бэшэхэ гээшэ амар хэрэг бэшэ. Энэ ...е манай зарим нүхэд ойлгодоггүй, ... толгой холбоол һаа шүлэг болоо гэжэ ..., мүртэйгөөр бодожо. үзэнгүйгөөр, ...үдым «хэблыт» гээд эльгээжэр... байна. Шүлэгшэ олон нүхэдтэ мэр... юрэнхы эрдэм, уран бодол дутана. ...үйгөөр уншагша олониие һонир..., сэдьхэлыень булгилуулма, ажал ...нь зоригжуулхаар хүсэтэй зохёол ...лжа болохогүй бшуу.

...шье, яһала зохид, эдеэшэг шүлэг ...г нүхэд бии. Эдэшье нүхэд баһал ... һураха, нэгэтэ бэшэжэрхиһэн ... заһаха, мүлихэ, һайн болгохо ёһо...

...иин һургуулиһаа Даши-Даба Мун... «һуни» гэжэ иимэ дүрбэн мүр шү... ...эльгээгээ:

Һуни. Абянууд намдаа... аалин...
Нойрсоно Эхэ оромнай амгалан.
Нойрсоол городууд, тосхонууд булта,
Һангин жаргалаа найдаал солдадта.

...орхүүгээр бэшэгдэһэн шүлэг зо... ...нанай бурядшье, бүхы советскэшье ...турада бии. Тиигэбэшье, нүхэр ...ев иимэ гүнзэгы удхые оройдоо ... гаран үгөөр дамжуулан, дүүрэһэн ... болгожо шадаашань һайшаамаар. ...эгэшье үгэ үлүү бэшэ, булта бай...лонхой. Юрэ хашхарһан, тэрэ тии... ... иимэ гэжэ байжа зааһан юумэн ... Эндэ бүхэли зураг — образ: амга... ...йбан ажалаа хээд, амаржа байһан ... харанабди. Тэдэнэй амар жарга... советскэ солдат харууһална. Һайн ... Тэрэнэй һүүлээр Мункуевай «Бэ...тэһэн шүлэгые уншахада, тон би... ...гүйхэн удхатай, муушаг шүлэг ... «Манда, солдадуудта бэшэг бэшэгты» гэһэн удхые арбан мүрөөр, дүшөөд үгөөр дамжуулна. Энэнь муу!

Цыбикмит Бадлуев (Мухаршэбэр) хэдэн шүлэгүүд, дуунуудые эльгээгээ. Арад зоной дуулахаар найруулһан «Шарахан сэсэгһээ», «Гасалантай», «Алтайн заводто гаргагдаһан» гэжэ дуунуудынь авторай һайса заһабал хэблэгдэхээр байна. Зүгөөр, «шүлэгүүдынь» шүлэг болоногүй, үшөөл оролдохо, шүлэг бэшэлгын техникэ, шадабари шудалха шухала гэжэ энэ нүхэртэ захинабди.

Цыбжит Сультимовай (Хэжэнгэ) «Түрүүшынхеэ мүльһэн дээрэ», Ламажап Банзархановай (Закамен) «Шүүмжэлэл», Д. Ванчиковай (Галуута Нуур) «Үетэнэйм нэгэн», «Адуушан», сэрэгшэ нүхэр Вл. Цыренжаповай «Часовой», «Баяртай үбэл», Леля Шоёновагай (Хэжэнгэ) «Хонишон Ханда», Д. Самбуевай (сэрэгэй часть) «Нютаг» гэһэн шүлэгүүд һайса заһагдаад байбал, хэблэгдэхэдээшье торохогүй. Зүгөөр, бэшэһэн шүлэгөө арба хори дахин хаража үзэгты, заһагты, мүлигты; тусхай литературын теори шудалагты; советскэ болон бурят поэдүүдэй шүлэгүүдые уншажа, һургаал абагты гэжэ залуу нүхэдтөө захихаар байна.

Цыремпил Доржиев (Сэлэнгэ) нилээд гэмгүйгөөр бэшэдэг нүхэр. Шүлэгүүдынь газетэдэ яһала хэблэгдэдэг. Мүнөө эльгээһэн «Намарай эхин», «Тохорюун» гэжэ шүлэгүүдынь болохотой шэнги аад, юрэнхы дээрээ дутагдалтай байна.

«Һаршэгануур һэбшээн гэнтэ үлеэгээд,
Һаршаганаа сонхо дорохи хүһахан.
Эрбээхэй шэнгеэр аалихан ниидэхэдээд,
Энгэртэм тогтошоо шарахан набшаһан», — гэжэ намарай саг харуулан бэшэһэн аад, хажуугаарнь «ном уншажа дүүргэбэб», «сонхоо нээжэ, холо руу харанаб», «һара огторгойн сээжэдэ нэнгэһээр ороно», «хон-жэн», «манан», «үүр сайна», «жэргэмэл» гэхэ мэтэ намарай сагай ямаршье өөрэ янзагүй үгэнүүдые холбон ябталжархина.

Б. Жапчиповай (Яруна), Д. Д. Цыренжаповай (Мухаршэбэр), Ч. Ширеторовэй (Курумкан), Д. Гомбоцоновой (Тори), Н. Андыковагай (Түнхэн), С. Цыденжаповай (хүдөө ажахын техникум), Б. Цырендылыковэй (пединститут), С. Цыреновэй (Закамен) шүлэгүүд мүн иимэрхүү дутагдалтай.

Гол түлэб нэгэ бодол, нэгэ сэдьхэл, нэгэ образ харуулха ёһотой аад, юундэ эдээндээ огто хэрэггүй юумэнүүдые абажа, шүлэг соогоо обоолнобта, шүлэгшэ нүхэд? Шүлэг соо ороһон мүр бүхэн хэлэхэеэ һанаһан бодолые, сэдьхэлыетнай элдэб олон талаһаань тодорхойлжо үгэхэ ёһотой бшуу. Тиихэдэ бодолтнай улам гүнзэгы, үгэтнай улам ойлгосотой боложо үгэхэл.

Хүнүүд шүлэг юундэ бэшэдэг бэ гэхэдэ, заатагүй хэлэхэеэ хүсэһэн үндэр мэдэрэл, булгилма бодолоо дэлгэжэ, арад зонтоёо—уншагшадтаяа хубаалдаха гэһэн харюусалгата эрмэлзэлгээр, арад зониие хүмүүжүүлхэ, ажал хэрэгтэнь зоригжуулан урмашуулха зорилгоор хүтэлбэрилэгдэн зохёол шүлэг бэшэнэ бшуу.

Энээниие олон нүхэд ойлгонгүй, «байза, шүлэг бэшэжэрхихэ юм байна»—гээд лэ ямаршье онсо бодолгүйгөөр, тушаалдахысаань тааруулжа ородог байна.

Жамбал Цыбиков (Яруна) дамбагар зузаан конверттэй 6 шүлэг эльгээгээ. «Ажал ба ажалша хүн тухай бэшэе» гэжэ урялһан «Б. М. Үнэн» газетын статья уншаад, ехэ зүбшөөгөөб. Тиигээд лэ эдэ шүлэгүүдые бэшээб, — гээд тэрээн соогоо бэшэнэ.

Шүлэг бэшэхэ гээшэ һайшаалтай хэрэг. Теэд, бэшэхын тулада мэргэжэл шадабари хэрэгтэй юм бшуу. Нэгэ жэшээ харуулая. Манай дунда модошо, түмэршэ дархашуул, шофёр, тракторист, электрик гэхэ мэтэ мэргэжэлтэд бии байха. Эдэнэр анханай дүйтэй зон бшуу. Тиигэбэшье, ондоо хүнүүдһээ жэшээ абажа гү, али заалгажа тиимэ мэргэжэл олоно ха юм. Захын хүн гэнтэ сонхын рама гү, али мориной таха дархалжа яашье шадахагүйл; дүрэ дүйгүй һаа гү, али тусхай курсада һураагүй һаа, трактор болон автомашиные жолоодожо шадахагүйл. Шүлэг зохёолгомнай эгээл тэрээн шэнги юм бшуу. Ехэ оролдолго хэшээл өсэшэ сусалгагүйгөөр гаргаагүй һаа, мүн шүлэг бэшэлгын тусхай гурим ёһые мэдэхэгүй һаа, шүлэг бэшэжэ шадагдахагүйл. Энээнэй хажуугаар ёһотой зохёолшо хүн эрдэм номтой, ехэ юумэ мэдэдэг байха ушартай. Шүлэг бэшэхэ эгээл энэ мэргэжэл, бэлиг нүхэр Цыбиковтэ хэрэгтэй. Энээнгүйгөөр мүртэй шүлэг бэшэжэ шадагдахагүй. «Шиидхэхы хүсэмнай МТС даа» гэһэн шүлэгһөөнь хэдэн мүр жэшээ болгон абаад үзэе:

Эхэ сэсэн оромнай
Эрид дээшэлүүлхэеэ һанаад ажалымнай
Эрдэм шадабарита мэргэжэлтэдээ
Эрхим түрүү кадрнуудаа
Үйлэдбэриин ажалһаа сүлөөлөөд,
Үргэлжэлэн хүдэлхынь хүдөөдөө,
Амжалта туйлахыень ажалдаа
Ошожо хүдэлхыень дурадхаа.

Энээниие шүлэг гээшэ гэжэ Ж. Цыбиков һанана, тиигэжэ ондоо нүхэдшье һанахадаа болохо. Эндэ үгэнүүдэй толгой холбогдоошье һаа, мүрнүүд жэрылдээшье һаа, үнэндөө шүлэг болоогүй, миил юрын хөөрөөн, прозо, статьяжархуу юумэ болошоо. Дарханай ажалтай сасуулжа үзөө һаа, энэ «шүлэгынь» гонзогор модонуудые хэрээһэлжэ хадаад, энэмни «сонхын рама» гээшэ гэһэнтэй адли байна.

Мүн бэшэ нүхэд: Вл. Данжалов (Городок), В. Шагдуров (Түнхэн), Б. Цыренов (Мухаршэбэр), Г. Базаржапов (Иволга) бирагүйхэнөөр бэшэһэн байба. Толгой холбуулад гээд лэ, мүрнүүдые тааруулад гээд лэ, «Энэ иигэбэ, тэрэ тиигэбэ» гэжэл хөөрэнэ. Эндэ ямаршье поэзи байхагүй, шүлэгүүдынь хуурай хашхараан болошоно. Илангаяа «Коммунистическэ парти», «Алдарта Октябрь», «Эрхим хонишон», «Ноябриин долооной һайндэр» гэжэ шүлэгүүд тиимэ байна.

Д-Н. Цыреновэй (Мухаршэбэр), Ж. Жанчиповай (Яруна) шүлэгүүд баһал муушаг байгаа. Тиихэдэ эдэ нүхэдэй эльгээһэн дуунууд өөһэдынь найруулга бэшэ, харин арадай дууе муушагаар һажаалгаһан, уруунь оротор заһаһан ябадал болоно.

Гэхэтэй хамта, оройдоо юуншье болоогүй шүлэгүүдые зарим бэшэгшэд манай редакцида эльгээжэрхинэ. Батуев Ч. Б.—Хэжэнгын һургуулиин 9 классай һурагша яһала номтой, литература мэдэхэ хүн. Шүлэг зохёол ехээр уншадаг янзатай. Теэд, «Миисгэй» гэжэ «шүлэг» эльгээгээ. Нэгэ миисгэй һуни дунда үхэр хулганаае барина. Тэрэнь түрэхэ миисгэй байжа, арбаад хоноод хоёр гулгэ гаргаа. Иигэжэ шүлэгэй 36 мүр соо хашартайгаар шашана. Энэ шүлэг соо ямаршье удха байхагүй.

Үшөөшье доро юумэн дайралдана даа, нүхэд. Зэдын аймагһаа Д. Цыремпилов «Эртэ урда сагай түүхэһээ» гэһэн зохёол эльгээгээ. Уншабабди:

«Сүмбэр уулын болдог байхада,
Сүн далайн шалбааг байхада» —
гэжэ бурят үльгэрэй оролто үгэнүүдээр эхилһэн аад:

«Баян Дарын хүбүүн
Бадма гэдэг бага наһандаа
Бараг һайн лама болохо гэжэ
Баруун хүрээн ошожо», — гэжэ

Х. Намсараевай «Үбгэн гэлэн» гэдэг зохёолые өөдэгүй ахираар буулгажа ороно. Тиихэдээ Дулма хүүхэнэй хойноһоо харайһан, Д. Цыремпиловэй лама

«Яба-ябаһаар хушуу холбожо,
Хуби заягаа ниилөжэ,
Хотон айл аймаг
Болоһон юм ха!»

Харагты. Х. Намсараев Бадма ламхайе хэншье бэшэ болоод һалаа гэжэ хурсаханаар шоглон бэшээ һаабза. Тиихэдэ Д. Цыремпилов тэрэ ламые сагааруулан, айл болгожо бэшэнэ.

Иигэжэ яагаад таарахаб даа.

***

Эхилэн бэшэгшэдэй эльгээһэн эдэ шүлэгүүдые уншажа захадань гарагдаба. Зарим нүхэд, сэхэеэ хэлсэе, муушаг шүлэгүүдые бэшэнэ. Нэгэ жэшээ абаһуубди. Таанад булта дархалхые һуража байһан хүнүүд гэлэйт. Үндэһөөр аяга хэхэ гэбэ гээшэт. Хэһэн түрүүшынтнай аяга оройдоо бирагүй, хобигор болоод, түгдэршэбэ, ганташаба гэлэй даа. Энээнээ аяга гээшэ гэжэ хүндэ үзүүлхэ аалта? Үгы бэзэ? Арбан муу аяга хэжэ хаяад, арбан нэгэдэхи аягаяа хүндэ үзүүлхэ гү, али бэрхэ дарханда «ямар гээшэб?» гэжэ харуулха байхатнай лабтай. Эгээл энээн шэнгеэр, нэгэ һуугаад бэшэжэрхиһэн түүхэй шүлэгөө хэблүүлхэ гэжэ эльгээхэдээ, ехэ барюубшагүй зан гаргана гээшэл. Һайса бодожо шэбшэжэ үзэхэ, шүлэг болоо гээшэ гү гэжэ шэнжэлхэ, нютагтахи бэшээмэр хүнүүдтэ, багшанарта, эрдэмтэй хүнүүдтэ үзүүлхэ, шүлэг гээшэмнай юун гээшэб гэһэн тусхай ном уншаха, яажа бэшэдэг юм гэһэн оньһо оншыень шудалха хэрэгтэй байна. Тиигэжэ алишье талаһаань хаража үзэһэнэйнгөө, арба хори буулгажа бэшэһэнэйнгээ, заһаһанайнгаа һүүлээр: «Зэ, болоо хаш даа» гэһэн хойноо эльгээхэдэ болохо ха юм.

Шүлэг бэшэхэ гээшэмнай мэргэжэлтэй, бэлигтэй хүнэй хэхэ хэрэг мүн. Энэ мэргэжэлые шудалагты, тэсэмгэйгээр ажаллагты. Тиихэдээл һайн шүлэг бэшэхэт гэжэ һануулагдаха байна.

Гунгаа ЧИМИТОВ.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XI сесси

Ноябриин 19-нэй пленарна заседани

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 20. (ТАСС). «Венгерскэ асуудал» гэдэг хэлсэхэ зүйлөөр үгэ хэлэлгэ үсэгэлдэр үглөөнэй пленарна заседани дээрэ эхилээ.

Египедтэ Англиин, Франциин болон Израилиин добтолhон ушарhаа дэлхэйн олониитын анхаралые хадууруулха, Венгерскэ Арадай Республикын дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха зорилгоор лэ США-гэй, тэрэниие дэмжэдэг оронуудай делегацинууд дурсагдаhан асуудал зүбшэн хэлсэхые Генеральна Ассамблейдэ баадхаhан байгаа.

Венгерскэ Арадай Республикын түлөөлэгшэ Э. Шик түрүүлэн үгэ хэлээ. Тиихэдээ, «Венгерскэ асуудалые» зүбшэн хэлсэлгые буруушаагаа, Венгриhээ «хүнүүдые олоор сүлэнэ» гэhэн хардалга гүрдэлгые элишэлэн харуулаа.

Кубагай делегат үгэ хэлэхэдээ, Венгридэхи байдалые шал буруугаар харуулхые оролдоо.

«Венгерскэ асуудал» гэдэгые ООН-до зүбшэн хэлсэжэ яабашье болохогүй гэжэ Венгерскэ Арадай Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр И. Хорват эрид мэдүүлээ. Тус асуудал зүбшэн хэлсэлгэ ООН-эй Уставые эбдэhэн, Венгриин дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаhан ябадал болоно гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Удаань СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр нүхэр Д. Т. Шепилов үгэ хэлээ. Венгридэхи байдалые ООН-эй Генеральна Ассамблейн зүбшэхэ зүйлдэ оруулхые советскэ делегаци буруушааhан байгаа. Энэ асуудал Венгриин өөhэдынь, дотоодын хэрэг болоно гэжэ бидэнэр тоолодог байгаабди, мүнөөшье тоолонобди гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Венгриин дотоодын хэрэгтэ хамааралсаха hэдэлгэ Генеральна Ассамблейн онсо тусхай сесси дээрэшье хэгдээ hэн. Энэ hэдэлгые эрид шууд буруушаажа байhанаа Венгерскэ Арадай Республикын хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительство мэдүүлээ hэн. Тиимэhээ Венгриин дотоодын политическэ байдалда хамаархаха гэhэн шиидхэбэри Генеральна Ассамблейн гаргаад байгаа hаань, тэрэнь Венгриин дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаhан ябадал болохо, мүн Уставай 2-дохи статьягай 7-дохи параграфта тааралдахагүй байна гэжэ тэрэ хэлээ.

Кубагай делегациин дурадхаhан резолюциин проект тухай хэлэхэдээ, тус документ хорото сэдьхэлээр оруулагдаhан байна гэбэ. Советскэ правительство хадаа Венгриин засагаархидай зүбшөөлөөр венгерскэ пленэйхидые оронhоонь ондоо тээшэнь сүлэнэ гэhэн хэбэртэй хардалга тус проект соо хэгдэhэн байна гээд Д. Т. Шепилов хэлээ.

Венгридэхи байдал тухай Д. Т. Шепилов саашань дэлгэрэнгыгээр хэлээ. Хархис хүсэнүүд өөрынгөө мэдэлдэ байhан бүхы арга оньhые хэрэглэн, Венгридэхи событинууд тушаа шал худал суу hүүлэй 7 хоногой турша соо тараажа, олониитые мэхэлхэ гэhэн оролдолго гаргана гэбэ. Советскэ Союз болон тэрэнэй сэрэгүүд тухай хэгдэдэг хардалга гүрдэлгэ буруу hүрөө гэжэ тэмдэглээд, арадта эсэргүү иимэ үймөө эмхидхэлгэдэ харин оронуудай хархис этэгээдүүдэй дүүргэhэн бузагай үүргэ тухай Д. Т. Шепилов дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Баруун зүгэй олон оронуудай органууд удаан сагай турша соо идхалга номнолгын бүхы аргануудые хэрэглэн, демократическа оронуудай гүрэнэй байгууламжые унагааха тухай уряа тараадаг байгаа. Мүн Германска Федеративна Республикада болон Австрида тусхай «центрнүүдые» байгуулаад, зүүн европейскэ оронууд руу тагнуулшад болон hүйдхэгшэдые эльгээжэ, түсэбэй ёhоор хоро хэдэг байна гэжэ Д. Т. Шепилов саашань хэлээ.

Харин оронуудhаа мүнгэ зөөреэр хангагдадаг олон тоото hүйдхэгшэдэй hүүлэй жэлнүүдтэ Венгерскэ Арадай Республика дотор элирүүлэгдэhые, Венгридэ мэнэ мэнэ үймөөн эхилхээ байна гэжэ Венгриhээ США-да зугадан ошогшодой центрые хүтэлбэрилэгшын Венгридэхи событиин эхилхын урда тээ Нью-Йоркдо мэдүүлгэ хэhыень Д. Т. Шепилов hануулаа.

Венгридэ гурим журам тогтоогдоод, мүн хараалhан ехэ программаяа Венгерскэ Арадай Республикын правительствын бэелүүлжэ байhан мүнөө үедэ Венгерскэ гүрэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ ООН-эй зүгhөө хамааралсаха гэhэн дурадхал эндэ оруулагдана гээшэ. Тиихэдээ Венгриин арадай-демократическа байгуулалтада эсэргүү тэмсэл хэхые бидэндэ дахяад дурадхагдана гээшэ. ООН-эй «полицейскэ хүсэнүүдые» Венгридэ эльгээхэ тухай дурадхалнууд эндэ оруулагдана. Иимэ хэмжээн эб найрамдалай хэрэгтэ имагтал түбэг татаха, харин тэрэниие бэхижүүлхэгүй байhан тухай дурадхал оруулагшад мэдээшэгүй болоод hууна.

Фашистска үймөөшэдэй тохёолдуулhан хохидолые Венгриин түргэнөөр зайсуулхые үнэхөөрөө хүсэгшэд хадаа орон доторхи байдалай hайжаралгада hаад ушаруулха ёhогүй гэжэ советскэ делегациие толгойлогшо тэмдэглээ.

Венгри бүхы шухала хэрэгтэй болоhон юумэнүүдээрээ социалистическэ лагериин оронуудhаа туhаламжа абана гэжэ хэлэхэ зуураа «венгерскэ асуудал» гэдэг тушаа шууяа татахагүй, харин энэ орондо түргэнөөр гурим тогтоохо ба амгалан тайбан байдал хангаха гээшэ мүнөө гол зорилго болоно гэбэ. Венгриин Хүдэлмэришэн-Таряашанай Правительство шухала хэмжээнүүдые абажа байна. Энэ хадаа арадай-демократическа Венгриин социалистическэ бусад гүрэнүүдэй бүлэ дотор байжа, бүхы гүрэнүүдтэй хани харилсаагаа хүгжөөн, эб найрамдалай болон дэбжэлтын замаар амжалтатайгаар урагшаа дабшаха шухала арга нүхэсэл болоно гэжэ Д. Т. Шепилов хэлээ.

Советскэ Союзай ба Венгерскэ Арадай Республикын хоорондохи харилсаан тухай хэлэхэ болоо hаа, социалистическэ гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай үндэhэлдэг гол ёhонууд мэдээжэ юм. Нэгэн адли уг зорилготой социалистическэ гүрэнүүд тэгшэ эрхэдэ, газар уhанайнгаа бүрин бүтэн байлгые, гүрэнүүдэйнгээ бэеэ даанхай байдалые болон сүлөөтэ эрхые хүндэлэлсэлгэдэ, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй ябадалда үндэhэлэн өөhэдынгөө харилсаа байгуулдаг юм гэжэ советскэ делегациие толгойлогшо хэлээ.

Уласхоорондын оршон байдалые шангадхаха зорилгоор хэгдэhэн хардалга болохо байhан туладань Кубагай түлөөлэгшын оруулhан резолюциие буруушааха гэжэ советскэ делегаци дурадхана. «Венгерскэ асуудал» гэдэгые табижа, дары шиидхэгдэхэ ёhотой уласхоорондын асуудалнуудта, хамагай түрүүндэ Англиин, Франциин болон Израилиин Египедтэ эсэргүүгээр хэhэн добтолгоhоонь боложо, гараhан асуудалда ООН-эй анхарал hулаpуулхые зүбшөөхэ болоо hаамнай, бидэниие арад зон хүлисэхэгүй байна гэжэ Д. Т. Шепилов үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

Ноябриин 19-нэй үдэрэй заседани

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 20. (ТАСС). Венгерскэ асуудал гэдэгээр үгэ хэлэлгэ Генеральна Ассамблейн үсэгэлдэр үдэрэй заседани дээрэ үргэлжэлүүлэгдээ.

США-гэй, Италиин, Сальвадорай, Канадын, Чилиин, Англиин, Испаниин, Франциин болон бусад зарим оронуудай түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ, Кубагай делегадай хардалга гүрдэлгэ хэхэ зорилгоор дурадхаhан резолюциие дэмжээ. Тэдэнэр Венгерскэ Арадай Республикада болон Советскэ Союзда эсэргүү хардалгаяа үргэлжэлүүлhэн байна.

Генеральна Ассамблейдэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байhан асуудалаар Югославиин баримталжа байhан хараа бодолые найруулан хэлэхэ зуураа, Кубагай түлөөлэгшын дурадхаhан резолюциин проектые манай делегаци буруушаажа голосовалха гэжэ Югославска түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

Чехословакиин, Болгариин, Украинска ССР-эй делегадууд үгэ хэлэхэдээ, социалистическэ лагериин оронуудта эсэргүүгээр «хүйтэн дайнай» тала баригшадай хэжэ байhан кампаниин ямар зорилготой байhые элирхэйлээ. Тэдэнэр Кубагай делегациин дурадхаhан резолюциие буруушааха зуураа, Генеральна Ассамблейн XI сессиин зүбшэхэ зүйлhөө венгерскэ асуудалые гаргаха тухай Венгриин правительствын баримталжа байhан хараа бодолые дэмжэhэн байна.

Тиигээд Генеральна Ассамблейн үдэрэй заседани хаагдаа.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Улаан Хэрээhэнэй ба Улаан Хахад hарын Обществонуудай Союзай Гүйсэдхэхэ Комитедэй Түрүүлэгшэ профессор Митеревтэ

МОСКВА

Танай телеграммые абажа тон ехээр баясабаб. Ээрхэг түримхэй хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэгшэ Египедэй арадта советскэ арадай угаа ехээр талархажа байhаниинь тус телеграммаhаатнай харагдана. Хорото муухай добтолгоhоо хохидогшодто Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Улаан Хэрээhэнэй ба Улаан Хахад hарын Обществонуудаар дамжуулан туhаламжа үзүүлhэн советскэ хүнүүдэй талархалынь намайе, Египедэй бүхы арад түмэниие гүн ехээр баясуулаа. Энэ hайн hайхан хүсэлэнгэй ба үнэтэ туhаламжын түлөө Танда, бүхы советскэ арадта үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэб. Үнэн зүб хэрэгэйнгээ түлөө тэмсэжэ байгаа Египет орон илалта туйлаха гэжэ этигэнэб.

Гамаль Абдель НАСЕР.

Сириин агаарай хилые Англиин, Франциин болон Израилиин самолёдууд дабана

Аюулгүйн Соведтэ Сириин правительство бэшэг эльгээгээ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 20. (ТАСС). Сириин агаарай хилые Англиин, Франциин болон Израилиин самолёдуудай дабадаг байhан тухай гомдол оруулhан бэшэгые Сириhээ ООН-эй дэргэдэ байдаг түлөөлэгшэ Рафик Аша Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэдэ эльгээгээ. Бэшэг сооно иигэжэ хэлэгдэнэ. Египедтэ эсэргүү добтолгын эхилhэн сагhаа хойшо Сириин агаарай хилые Англиин, Франциин болон Израилиин самолёдууд дабажал байдаг. Иимэ шиидэлгэнүүдые хэхыень Сириин правительствын хориhон болобошье, Сириин агаарай хилые нэгэ гү, али бүришье олон самолёдууд үдэр бүхэндэ дабана.

«Хори шахуу хуули бусын ниидэлгэ хэгдээ. Дайн байлдаае зогсоохо тухай Генеральна Ассамблейн шиидхэбэри гаргаhанай, энэ шиидхэбэри дүүргэхээр бэлэн байнабди гэжэ добтолго хэhэн гурбан гүрэнэй мэдүүлгэ хэhэнэй hүүлээр иимэ ниидэлгэнүүд хэгдэнэ.

Эдэ ниидэлгэнүүд Англиин, Франциин болон Израилиин ээрхэг түримхэй hанаашалгатай байhые, ООН-эй Уставые болон Генеральна Ассамблейн шиидхэбэринүүдые тэдэнэй эбдэжэ байhые гэршэлэн харуулна» гэжэ бэшэг соо тэмдэглэгдэнэ.

Энээн тухай Аюулгүйн Соведэй гэшүүдтэ дуулгыт гэhэн гуйлта бэшэг соо хэгдэhэн байна.

США-гэй правительствын нотодо Сириин эльгээhэн харюу

ДАМАСК, ноябриин 20. (ТАСС). Сириин правительствода США-гэй правительствын эльгээhэн нотые Сиридэ байдаг американска посол дамжуулан үгөө. Суэцкэ каналаар суднануудай ябахаяа болиhон, тэрэшэлэн арабска хэдэн оронуудта нефтепроводуудай эбдэрhэн дээрэhээ Киркук (Ирак) шадарай районhоо Сириин газар дээгүүр дамжуулан Ливанай портнууд хүрэтэр нефть зөөхэ зүбшөөл үгэхые гуйжа Сириин правительствода американска правительствын хандаhан тухайда газетэнүүд бэшэнэ.

Американска правительствын энэ ното соохи гуйлтые хангаха аргамнай үгы гэжэ Сириин премьер-министр Сабри Асали, гадаадын хэрэгүүдэй министр Салах Битар эрид арсаа. Англиин, Франциин болон Израилиин сэрэгүүдэй Египедhээ гаратарнь, Сириин газар дээгүүр нефть зөөхые зүбшөөжэ шадахагүй байнабди. Иимэ зүбшөөл үгөө hаа, манай союзник Египедтэ эсэргүү дай хэжэ байhан Англиин, Франциин сэрэгүүдые хангалгада хабаадалсаhан болохо байнабди гэжэ тэдэнэр мэдүүлээ.

Манай республикын hонин...

Гурба hара соо 18 шэнэ машина худалдан абаба

Энэ жэлдэ Ториин аймагай колхозууд гүрэндөө hү, мяха, тоhо элбэгээр тушааhан байна. Тэрэнэйнгээ мүнгөөр автомашинануудые худалдажа абаа.

Жэшээлхэдэ, «Улаан Тори» колхоз «ЗИС—355» маркын нэгэ машина, «ЗИС—151» маркын самосвал абанхай. Хрущевой, Маленковой нэрэмжэтэ колхозууд ашаанай 2—2 автомашинануудтай болоо.

Һүүлэй гурба hарын турша соо аймагай колхозууд 18 автомашина худалдажа абаhан байна.

С. Цыденжапов.

1957 оной мүрысөөнэй календарь

Үбэлэй саг эхилжэ, хүдэр шамбай хүбүүд басагаднай хада майлын оройhоо санаар hолжорхо, ельгэр хүхэ елүүр мүльhэн дээрэ конькигаар хальтирха, мүн бусад янзын hонирхолтой наада эмхидхэхэ хаhа ерээ. Энэнэй тулада республикын физкультура ба спортын комитет 1957 оной шэнэ календариие hаяхан баталба. Энэнь манай мастернуудай, мүн ондоошье спортсменүүдэй өөhэдынгөө шадабари, эрдэм бэлигээ дээшэлүүлхэдэнь ехэхэн туhа хүргэхэ юм.

Тус календарь доторнь олон янзын спортоор хүдөөгэй болон городуудай спортсменүүдэй хоорондо мүрысөөнүүдые ходо эмхидхэжэ байхаар хараалагданхай.

1957 оной январиин 12—17-ной үдэрнүүдтэ Благовещенск городто Сибириин болон Дальна Востогой зоно дотор санаар түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн суглуулагдамал командануудай хоорондо үнгэргэгдэхэ юм. Тиихэдэ январиин 5—9-нэй үдэрнүүдтэ Южна Алтайск городто (Алтайн хизаар) мүрысөөн болохо. Энээнэй программадань санаар урилдаан, трамплинhаа hүрэлгэ гэхэ мэтэ бусад hонирхолтой мүрысөөнүүд болохо. Январиин 3—9-нэй үдэрнүүдтэ Ирхүү городто эдир конькишадай дунда хоккейгээр РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэхэ байна. Мүн январиин 4—7-ной үдэрнүүдтэ, түргэн гүйдэг эдир конькишадай дунда РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Ярославль городто болохо. Мартын 4—7-ной үдэрнүүдтэ Сибириин болон Дальна Востогой зоно дотор түрүү hуури эзэлхын түлөө Ирхүү городто үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ бэеэ хүсэhэн конькишад хабаадалсаха юм.

Апрелиин 19—26-най үдэрнүүдтэ боксоор Сибириин болон Дальна Востогой зоно дотор түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүд Хабаровск городто үнгэргэгдэхэ. 1956 ондо боксоор Сибириин болон Дальна Востогой зоно дотор илаhан манай республикын боксёрнуудай суглуулагдамал команда энэ мүрысөөндэ хабаадалсаха юм. Мүн эдир, бэеэ хүсэhэн боксернуудай дунда РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүд июлиин 12—19-нэй үдэрнүүдтэ, 20-hоо 27 хүрэтэр Ленинград городто болохо.

Февралиин 7-hоо 11 хүрэтэр Сибириин болон Дальна Востогой зоно дотор түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн штангаар Красноярск городто болохо.

Мүн велосипедээр Сибириин болон Дальна Востогой зоно дотор түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Улан-Удэ городто июниин 25—30-да, волейболоор июлиин 1—8-да, хүнгэн атлетикээр июниин 27-hоо июлиин 1 хүрэтэр, эдир шатаршадай—мартын 26-hаа апрелиин 2 хүрэтэр болохо юм.

Мартын 20-hоо 25 хүрэтэр Новосибирск городто барилдаашадай мүрысөөн боложо, манай республикын бүхэшүүл спортын нэрэ хүндын түлөө тэмсэхэ байна.

Баскетболоор зоны түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүд Ирхүү городто июлиин 1-hээ 8 болотор үнгэргэгдэхэ. Энэ мүрысөөндэ манай республикаhаа эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй командануудай хабаадалсаха.

Июль hарын эхин багаар hэлюурдэлгын, мүн буудалгын Российска Федерациин түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүд Москва городто (сентябрьдэ) үнгэргэгдэхэ. Тэрэшэлэн энэ hарын тэнгээр Ростов-на-Дону городто мотоциклаар урилдалгын мүрысөөн болохо.

Мүн тэрэшэлэн шатараар, уhанда тамаралгаар мүрысөөнүүд Ирхүүдэ, Молотов городто, Хабаровскда болохо.

Республикын ба аймагуудай физкультура болон спортын хүтэлбэрилэгшэд эдэ мүрысөөнүүдтэ олоороо хабаадалсахын, амжалта туйлахын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэри мүнөөнhөө хэжэ эхилхэ ёhотой.

Л. Бобыкин.

Тэмдэглүүлhэн шубууд

Шубуудые тэмдэглэхэ гээшэ научна ехэ удхашанартай юм. Эрдэмтэд энэ аргаар шубуудай нүүдэг зам, хаана үбэлжэдэгыень, тэдэнэй хэр түргэн ниидэдэгые, хэды наhатай болдогые мэдэхэhээ гадна, түрэhэн нютагаа бусажа ерэдэг гү, али үгы гү гэжэ мэдэдэг байна.

Шубуудые яажа тэмдэглэдэг бэ гэхэдэ томо шубуу гү, али тэдэнэй дальбарааннуудые баряад, тусгаар номертой түмэрөөр хэhэн орёодоhо хүлдэнь бүхөөр угладаг юм. Орёодоhон дээрээ энэ шубуун хаана хэзээ (жэл, hара, үдэр) тэмдэглүүлэгдээб, шубуунай нэрынь (ород ба латын үзэгүүдээр) бэшэхэ хэрэгтэй. Тэрэнэй hүүлээр шубуун табигдадаг.

Теэд хэды сатай үнгэрhэн хойно тэрэ шубуун ангуушанда алагдадаг гү, үгышье hаа амидаар баригдашадаг ушар байдаг. Тэмдэгтэй шубуу алаhан хүн бүхэн заагдаhан адресаар тус орёодоhыень эльгээдэг юм. Харин тэмдэгтэй шубуу амидыгаар баряа хадаа орёодоhон дээрэ бэшээтэй номерыень бэшэжэ абаад, табижархиха хэрэгтэй. Теэд хэзээ, хаана ямар эрхэ байдалда тэрэ шубуун баригдааб гэжэ бэшээд, орёодоhо хэhэн эмхи зургаанай адресаар эльгээхэ шухала. Шубуунай хүлдэ торсолhон орёодоhон бүхэн тэрэнэй хаагуур ниидэhэн замынь заажа үгэдэг документ болоно.

Даниин багша Мортенсон 1899 ондо шубуудые тэмдэглэхэ туршалга түрүүшынхеэ хэжэ эхилhэн юм. Удаань шубуудые тэмдэглэлгэ бусад гүрэнүүд хэдэг болоо hэн. h... 30 жэлэй туршада СССР-эй за... нигүүдтэ 800 мянган шубууд т... лэгдэhэн байха юм. Ажагл... ёhоор агнуурнин шубууд (га... нугаhан, суусгаалжан г. м.) е... дээ нютагаа бусажа ерэдэг б... гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

Тэмдэгтэй шубуудые бариh... хайгаа, мүн алаhан шубууна... орёодоhо (**Москва, Неглинная**... гэhэн ардесаар ябуулха хэрэгт...

Манай республика дотор ш... дые тэмдэглэхэ хүдэлмэри h... жэлнүүдтэ хэгдэжэ захалаа. Б... жанай заповедник эдэ жэлн... олохон шубуудые тэмдэглэжэ... hан байха юм. Энэ жэлдэ У... Удын үрэ жэмэстэ мододой ст... да энэ хүдэлмэри хэгдэдэг бо... Советскэ Союз дотор хэгдэhэн... дэгэй орёодоhон дээрэ латын... гөөр Москва гэжэ бэшээтэй б...

Һаяхан паровозо-бүтээлгын... дой хүдэлмэришэн Степан Дми... вич Голубев Улан-Удэ шадар... дэглэгдэhэн хүхэ буха баряа. ... нэйнь номер 87422 байба. Нүх... лубев бариhан шубуунайнгаа... рые бэшэжэ абаад, табиhан ... юм. Улан-Удэдэ тэмдэглүүлhэн ... бууд үбэлэй үеын туршада б... 1500 километр холо ниидэжэ о... байха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Степан Дми... вич Голубев тэмдэгтэй хүхэ ... баряад байна. **И. Котовой** те... **А. Мантаевай** ф...

Тоо бүридхэлгын машинанууд хэрэглэгдэн...

Госбанкын республикын конторододо тоо бүридхэлгын олон машинанууд хэрэглэгдэнэ. Госбанкын горуправленидэ болон 25 таhагуудта тоо бүридхэлгын 106 машина бии.

Иимэ машина тоо бүридхэлгые нилээд түргэдүүлнэ. Гадна, тоо бүридхэлгын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалые хүнгэдхэжэ, ажалай бүтээсые нилээд дээшэлүүлнэ.

Мүнөө госбанкын хүдэлмэрилэгшэд тоо бүридхэлгын машина шудална. Тэдэнэр иимэ машина хайшан гээд зүбөөр хүдэлгэхые, ямар нэгэ алдуу дутуунуудыень яажа усадхахые hурана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: механик М. Лютиков госбанкын хүд... рилэгшэдтэ тоо... ридхэлгые ма... дээрэ зүбөөр г... ха тухай заажа... жэ байна.

Л. Хайд...

СОНОСХОЛ

Ноябриин 24-дэ, үдэрэй 12 часта, культурын институдай научна библиотекын уншалгын зал соо (Кировэй үйлсэ, 27) «Бурят-монгол хэлэнэй грамматикын» гар бэшэгэй 1-дэхи хубинь зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Эндэхи хүдэлмэрилэгшэдhөө гадна Москваhаа, Ленинградhаа уряалаар ерэhэн профессорнууд Г. Д. Санжеев, Т. А. Бертагаев, доцент Д. А. Алексеев, наукануудай ... дидат А. А. Дарбеева гэгшэд зү... хэлсэлгэдэ хабаадаха юм.

Энэ номые зүбшэн хэлсэлгэ... баадалсаха дуратай хүнүүдэй е... дэнь болохо.

Бурят-Монголой НИИК...
дирек...

Редактор Д. Л. ЛОБСАНО...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74. отв. секретаря — 27-37 отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем — 24-74. корректорская — 32-67 бухгалтерия 37-32 Для междугородных переговоров — 16.

Н—00921. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 6400.